

„Tünelmes személyiségének minden varázsát »bedobta«, ha kellett, az ügy érdekében. Bárkit meg tudott győzni arról, hogy nélkülözhetetlen a csapatban, és úgyszólván rajta múlik a produkció sikere.”
Weltler Jenőre emlékezünk ► 5. oldal

„Eleget tettünk-e azért, hogy a romák ne az ököljog jegyében nőjenek fel?”
A negyedik szög ► 3. oldal

„Ha egy teológiai ismeretekkel nem rendelkező újságírótól nem várható is el, hogy a fenti tanítást ismerje, az azonban már elgondolkodtató, hogy egy vallásfilozófus ne tudná, milyen kontextusból származ(hat)nak egy evangélikus igehirdetés válságra vonatkozó szavai, az pedig megdöbbentő, hogy azonnal »pártpolitikainak« minősíti őket.”
Mondatok – és ami mögöttük van ► 6. oldal

Az Ótemplomi Szeretetszolgálat melléklete ► 8–9. oldal
„Az Úr hangja” ► 5. oldal
Vargát rántott fagyús bakancs ► 11. oldal
Buda ostroma és időszakos halála ► 10. oldal
Reflexiók ► 13. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Nem a lélek gyengeségén múlik tehát, hogy az Isten szavát nem értjük. Ellenkezőleg! Semmi sem alkalmasabb Isten szavának a megértéséhez, mint a lélek gyengesége, mivel a gyengeségünk miatt és a gyengékért jött el a Krisztus ebbe a világba, és nekik küldi Isten az ő igéjét.”

► Luther Márton:
A szolgálai akarata
(Jakabné Csizmazia Eszter,
Weltler Ödön és
Weltler Sándor fordítása)

Hugo Simberg: A sebesült angyal (1903)

Sebesült angyalok?

■ RIBÁR JÁNOS

Riadalommal hallgatjuk naponta a médiumok elszomorító híreit, hogy hol és mikor zártak be üzletet, üzemet, gyárat, vállalkozást, és hány százan vagy ezren kerültek utcára, lettek munkanélkülivé, veszítették el a mindennapi kenyeret, a megélhetés lehetőségét, s vált a helyzetük kilátástalanná. Talán még van egy kis tartalék, vagy esetleg a nagymama irreálisan alacsony nyugdíjából futja az állást vesztett unoka támogatására, mert a nagymamának úgy sincs sokra igénye, és önként mond le szeme fénye javára a jobb falatról, esetleg a gyógyszerrel.

Valamilyen módon egy ideig mindenki megharcolja az életét, de óhatatlanul felvetődik a nyugtalanító kérdés: vajon meddig lehet feszíteni a húrt? Mikor fogynak ki a gondosan rejtgetett tartalékok? S ha a kisnyugdíjas, áldozatkész nagymama is elment minden testnek útján? Akkor majd a munkanélküliek a szó szoros értelmében az utcára kerülnek? Nem képletesen, nem jelképesen, de tragikusan: koldulni. Vagy elviselendő a megélhetési bűnözés? S akkor láthatatlan kezek matatnak majd biztonságí wertheimzárakon? Meddig feszíthető a húr?

Még nem múlt el a tél, még mindig érkehetnek megdöbbentő hírek fűtés nélküli lakásokban elhunytakról. Az elmúlt időszakban igen gyakran hangzott el hol ebben, hol abban a médiumban, hogy valaki a lakásában kihűlt, testhőmérsékletének rohamos csökkenése miatt beállt a halál. Így találtak rá valakire: a lakásban hideg volt, a spájz üresen tátongott, sehol egy falat kenyér vagy enniival.

Ébredhetne a felelősségtudatunk! Közleledünk a böjti időszakhoz, amelynek döntő lelki tartalma távolról sem az étkezéssel vagy a hiányával függ össze, hanem kölcsönös keresztény felelősségünk megvizsgálásával. Mit tesznek gyülekezeteink bajba jutott embertársaikért? Eszünkbe jut-e, miképpen lehetne konkrét és reális segítséget adni hitsorsosainknak? Aligha bölcs konfesszió alapján beszükíteni a szeretet szolgálatát, de legalább eszünkbe jutnak hitsorsosaink, akiket a válság miatt tragikus veszteség ért?

A finn testvéreknek van egy úgynevezett „nemzeti festményük”; az a címe, hogy *A sebesült angyal*. Festője a szimbolista Hugo Simberg, aki 1903-ban vitte vászonra meghökkenítő képét, amelyet súlyos betegen, de már gyógyulófélben festett, saját betegségére utalva. Sokszor megcsodáltam a festményt Tamperében, az evangélikus domban, és türelmemmel várahoztam, hogy megszólaljon.

Szavakkal nem könnyű leírni egy képet, de így is visszaadható, ami – a műalkotást szemlélve – bennem megszólalt. Zöldes-barnás talaj némi fehér virággal, kéklő háttérrel

(mert tavat vagy kikötőt ábrázol), a túlsó parton pedig kékes hegyvonulat két, messzeségbe vesző gyárkéménnyel. A kép témája: két parasztyerek petrencéből készült hordágyra ültetve görnyedt testtartású, bekötött fejű angyalt cipel nehéz léptekkel. Az angyal a fején sérült meg, látszik a kötés, sőt a szárnyán vércseppek is vannak. Sebesült angyal.

„Am aligha követünk el hibát, ha ezt saját elszomorító helyzetünkre konvertáljuk, és az eredeti szövegben a „vendégszeretet” helyére a bajbajutottakat, a munkájukat elvesztő testvéreinket helyettesítjük be.

Egyszer csak megszólalt bennem a kép. Szótlanul, némán eszembe juttatta Isten szent igéjét a *Zsidókhöz írt levél* tizenharmadik fejezetének második verséből: „...egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg”. Kétségtelen, hogy az említett apostoli levél ismeretlen írója a vendégszeretetre, az úton levők megsegítésére figyelmeztet minket. Am aligha követünk el hibát, ha ezt saját elszomorító helyzetünkre konvertáljuk, és az eredeti szövegben a „vendégszeretet” helyére a bajbajutottakat, a munkájukat elvesztő testvéreinket helyettesítjük be.

„A vendégszeretetről meg ne feledkeztek, mert ezáltal egyesek – tudtukon kívül – angyalokat vendégeltek meg” – számomra ez lett a tamperei dóm festményének üzenete. Gyülekezeti szinten – sajnos – nem tudjuk megoldani az egyre erősödő gazdasági válságot, de arra módunk lehet, hogy tudatosunk alakítsuk ki közösségünk hordozóerejét, megtalálva azt a megoldást, amely az adott helyen áldásosan működhet.

Amikor bajba jutott felebarátaink segítségét, tudtukon kívül angyaloknak segítünk, tudtukon kívül angyaloknak segítünk. Az „angyal” szó görögül „küldöttet” jelent. Isten küldte. Talán azért, hogy hitünk szolgálatá minősüljön.

Élő hit, imádkozó közösség, érzékeny lélek alkotja az egyház szent közösségét gyülekezeteinkben. Együttérzés, együtt gondolkodás, egymásért cselekvés – és akkor a világ is megláthatja küldetésünk igazi csodáját. Pál apostolnak a *Rómaiakhoz írt levél*ben olvasható ez a fontos mondat: „Mert a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését.” (8,19) Azoknak a megjelenését, akik élő hitből fakadó módon tettekkel is bizonyosságot tesznek a modern kornak az áldozataik között.

Ünnepi időutazás a Deák téren

Megemlékezés a kétszáz éve született dr. Székács József püspökről

► Székács József püspök születésének bicentenáriuma közösen emlékezett meg a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Gyülekezet és a Déli Egyházkerület hetened vasárnapján a Deák téri templomban. Az egész napos ünnepségen részt vettek a néhai püspök leszármazottai, szülővárosának küldöttei, valamint az Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium tanulói is. Az istentisztelet rögzítette a Duna Televízió, a felvétel február 22-én, vasárnap 10 órakor tekinthető meg.

A délelőtti ünnepi alkalom kezdetén Cselovszky Ferenc igazgató lelkész köszöntötte a megjelent vendégeket és a gyülekezet tagjait, majd Zászkaliczky Péter nyugalmazott lelkész elevenítette fel Székács József alakját, megemlítve életének főbb állomásait. Igehirdetésében Gáncs Péter püspök „időutazásra” invitált: százhetvenegy éve, 1838 tavaszán két méter magas, fagyos árhullám lepte el Pest utcáit. Kétezer-háromszáz

ház elpusztult, huszonkétezen mindenüket elvesztették, sokan meghaltak.

Az Insula Lutherana ebben a helyzetben valódi szigetként nyújtott menedéket mintegy nyolcszáz léleknek. Székács József Róm 5,3–5 alapján elmondott prédikációja – melyet a megemlékezők Cselovszky Ferenc tolmácsolásában meg is hallgathattak – öntött reményt az árvíz okozta veszteségektől kétségbeesett hallgatóság szívébe. „Még inségünkben is örvendhetünk, mert nyereségünk is nagy. (...) Az inség túrni tanított, azaz úgy viselni a csapásokat, hogy erkölcsünk ne veszítsen, hanem nyerjen, nemesebbé, szilárdabbá legyen. (...) Tanultuk, mit képes tenni ember az emberért. Erkölcös, nemes érzelmeket nyertünk” – fogalmazott Székács annak idején. „Nagy a kísértés, hogy párhuzamot vonjunk az akkori és a mai helyzet között” – tette hozzá immár Gáncs Péter.

Bár az árhullámok ellen erős gátak védene, a válság pénzügyi-gazdasági, bizalmi krízisként ma is jelentkezik. Vajon elég-e a kibontakozáshoz, ha csak kifelé, felfelé mutogatunk felelősöket keresve? A rendszerválto-

zás huszadik évfordulóján a választott vezetők számonkérhetőségének komolyan vétele mellett szükséges volna végre magunktól is megkérdeznünk: mi hogyan élünk a kapott szabadsággal? Isten igéje ugyanakkor az okoktól a célok felé vezet minket – folytatta az igehirdető. Ennek fényében ugyanis a válságok életünk fordulópontjai lehetnek, hiszen a krízis egyben esélyt is jelent a tisztulásra, az igazi értékek felfedezésére.

Gáncs Péter emlékeztetett egy másik kerek évfordulóra: Székács püspök mellett idén emlékezünk a száz éve született Szehele Gáborra is, aki másfél ezer gyermeket mentett meg a német megszállás idején. Kettejük szellemi örökségének újralfedezése, a másokért való lét útjainak keresése aktuális és közérdekű feladat.

Az ünnepi megemlékezésen a Székács József nevét felvenni készülő Orosházi Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium énekkarának szolgálatát is meghallgathatták a jelenlévők, valamint részletek hangzottak el a Pesti Evangélikus Egyház első lelkészének imádságaiból.

► Folytatás a 7. oldalon

Az orosházi diákok szolgálata a délelőtti istentiszteleten

Oratio œcumenica

Urunk, Istenünk! Igéd üzenete olyan nekünk, mint az üdítő eső. Frissítsd fel szavaddal kiszikkadt lelkünket! Tölts be minket csordultig, hogy akaratom szerint élet támadjon. Kérünk, nyisd meg vak szemünket, hogy ne csak nézzünk, hanem lássunk is. Órizz meg attól, hogy e világi önző dolgok elhomályosítsák tekintetünket. Urunk, nyisd meg szívünket is, hogy a világ világossága beragyogja életünket, és tisztává tegye szemünket. Megújult, tisztább, mélyebb látásért könyörgünk.

Urunk, Istenünk! A te igéd olyan, mint a kétélű kard. Áthatol a mi álarcainkon. Mindannyian álarcok mögé rejtőzünk, jelmezbe rejtjük szorongásainkat. Ne engedd, hogy életünk megjártszott karnevál legyen. Tisztíts meg minket a képmutatástól!

Istenünk, a te egész lényed szeretet. Imádkozunk azokért, akik szeretetre vágyanak. Ez a világ a szerelmet, a vágyat hajszolja, felelősség nélkül. Könyörgünk fiataljainkért, akik a társukat keresik. A te szeretetteddel vezesd őket a helyes döntésben. Könyörgünk a házasságokért és a családokért. A te szereteted adjon példát férjnek, feleségnek, gyermeknek. Könyörgünk az elváltakért és azokért a gyermekekért, akik csonka, rendezetlen családban élnek. Irgalmazz a megtört életeknek, szeretet Isten!

Istenünk, oltalmunk és erős várunk vagy. Hitünk harcaiban légy menedékünk. Könyörgünk azokért, akiket tiattad üldöznek. Adj nekik erőt, kitartást és hűséget. De nemcsak a veszedelemben lévő testvéreinkért fohászunk, hanem a szegényekért, az elesettekért is. Azokért imádkozunk, akik épphogy megélnék. Azokért, akik erejüket meghaladó módon mégis élni akarnak. Urunk, adj nekik reménységet, adj nekik segítő kezeket. Indítsd a nagyobb, erősebb gyülekezeteket, hogy szívükön viseljék a gyengébbek sorsát. A gyengébbeket pedig figyelmeztess, hogy hálával becsüljék meg a segítséget.

Urunk, Istenünk! A te igéd boldognak mond minket. Boldognak, mert láthatunk, hallhatunk, ismerhetünk téged. Urunk, add, hogy ez a boldogság meglátsszék rajtunk, és vonzó legyen a körülöttünk élők számára. Éltesd bennünk a reményt, hogy igéd munkájában használni akarsz bennünket. Ámen.

REMÉNYIK SÁNDOR

A szőnyeg visszája

Kétségbe esem sokszor én is
A világon és magamon,
Gondolva, aki ilyet alkotott:
Őrülten alkotott s vakon.

De aztán balszámként megenyhít
Egy drága Testvér halk szava,
Ki, míg itt járt, föld angyala volt,
S most már a mennynek angyala:

„A világ Isten-szötte szőnyeg,
Mi csak visszáját látjuk itt,
És néha – legszebb percinkben –
A színéből is – – valamit.”

(1933)

HATVANAD VASÁRNAP – MT 13,10–17

Elrejtji vagy felfedi?

– Miért beszél példázatokban?

– Én ebbe a sarokba állnék. Az elrejtés oldalára. Jézus elrejtji a mondanivalóját. Jó szándékúan, de elrejtji. Meg kell fejteni, és rábukkanunk az Isten országára. Az a legfontosabb, hogy időt töltsünk vele, hogy gondolkozzunk rajta, hogy hagyjuk kinyílni. Ha megfigyelitek, sikerült is Jézusnak elérnie ezt, hiszen gondolkozunk a példázatok megfejtésén. Éppen most is ezt tesszük.

– Igaz. Ennek az elrejtésnek ráadásul az evangéliumon belül is van értelme, hiszen az egyértelműséget a kereszt után találják csak meg a tanítványok. Jézus néha kimondottan figyel arra, hogy titokban maradjon egy-egy gyógyítás, hogy csak halála és feltámadása után váljanak ezek érthetővé.

– Én szívesen állok melléd, sőt többet mondok. Mi van, ha ezek valamiféle rejtvények?

– Mint Sándor Mátyás rácsos jelkulcsa, ha jól forgatjuk, kijön a szöveg? Vagy a németek enigmája, amellyel a kódolt üzeneteiket közvetítették a háború idején? Amelyekre azt mondták, hogy még a Tigris tankoknál is nagyobb haderőt képviseltek? Ez azért túlzásnak hat.

– Vannak, akik a Biblia egészét valami ilyennek látják, mint a középkori festők műveit, akik üzeneteket rejtettek el a kép apró elemeibe. Sokak szerint csak a kódolást kell megfejteni. Sőt vannak, akik már úgy vélik, meg is fejtették.

– Látod ezt a képet? Különleges technikával készült, megalondítja a szemed. Ha egy kicsit bambulsz, ha

nem akarsz élesen látni, akkor hirtelen megmozdul, térré válik, meglátod, hogy valójában mit ábrázol. Anélkül nem sokat, inkább apró minták vannak csak előtted, de amikor így kitarul, akkor valódi csoda részesevé leszel. Így is nevezik: sztereogram.

– Ezt azért nem mondanám Jézus példázataira. Esetleg lehetne rejtvényes történetekre gondolni, mint mondjuk a mesékben, ahol a szegény legénynek ki kell találnia, hogy mit jelent az, amit a király felad neki.

– A Bibliában is vannak ilyen történetek, amelyeket tényleg meg kell fejteni. Ott van a fáraó álma. Dávid is meghallgatta a szegény ember bárányáról szóló példázatot, csak nem tudta megfejteni.

– A próféták jelképes történetek egész sorát hozzák, és meg is fejtik őket.

– Igen, de ezek már inkább magyarázatok. Jeremiás odavágja a kőkorsót a piac kövéhez, igát vesz a nyakába, de a megszóllaltatott mondanivaló révén ezek illusztrációkká válnak.

– Én ezért állok a másik sarokba. Szerintem nem elrejtji, hanem magyarázza. Milyen egyszerű képek: a mag, a föld, a szőlő, a szolgálk és az úr, az apa és a fiú. Olyan magától értődőek, hogy még egy gyerek is megérti.

– A képi ábrázolás a zsidóság jellemző gondolkodási formája. Nem allegorikus, hanem analogikus, de mindig is képszerű.

– Az élményszerűségnek mindig van ereje. El lehetne mondani sokfé-

le meghatározását annak az érzésnek, amely akkor fog el, amikor kiderül, hogy valamelyik szerettünk régen ügynök volt, no de *Esterházy Péter Javított kiadása* ezt úgy írja le, hogy még én is sírok, pedig apám nem is volt ügynök.

– Az inkább csak egy személyes történet, de igaz, hogy a mesék mindig többet mondanak el rólunk, mert belőlünk fakadnak. Egy-egy körmönfont definíció is megteszi – mi, európaiak szívesen gondolkozunk így –, de a történetek sokkal beszédesebbek. Egy történet elmesélésekor inkább adom magam, mint amikor magamról beszélek, még akkor is, ha a történet nem is rólam szól.

– Másfelől annyira mégsem egyszerűek a példázatok, hogy ne kellene magyarázni őket. A mi szakaszunk körül is éppen ez folyik. A magvető példázatának magyarázatát kérdezik a tanítványok.

– Ne feledd, hogy az írásmagyarázók legtöbbje megegyezik abban, hogy a magyarázat későbbi hozzátétel! Ráadásul olyan, mintha a magyarázat nem is arról szólna, mint az eredeti példázat.

– Erről beszélhetünk majd máskor, de hogy magyarázatra szorult – akár rögtön, akár később –, az bizonyos. Ha pedig magyarázatra szorult, akkor nem lehet egyszerű illusztráció. Gyermekien egyszerű pedig végképp nem.

– Luther azt mondja, hogy még egy gyerek is tudja, hogy ki az egyház tagja: az a kisbárány, akit a pásztor a karjában tart. Ez példázat, és jelen-

tősen egyszerűbb, mint mindenféle zsinatok által megkísérelt egyháztagsági definíció.

– Lehet, hogy csak azért értjük könnyen Jézus példázatait, mert átment rajtuk sokféle gyermek- és felnőtt-bibliára, igehirdetés és írásmagyarázat?

– Lehet, hogy újra kellene néha olvasnunk úgy, mintha most látnánk először, mintha nem is értenénk?

– Lehet, hogy csak Jézus keresztje után válnak számunkra is érthetővé?

– Minden igaz – a rejtély, a rejtvény, az illusztráció, a ráfordított idő és csend, a megértés katarzisa –, ha észrevesszük, Jézus példázatainak tényleg van kulcsuk. Isten az. Őt soha nem tudjuk kiismerni. A jézusi példázatok Istenről szólnak. Így a példázatok is könnyen válnak olyaná, mint Isten, aki olykor elrejtőzik, olykor nagyon is egyszerűen ott áll előttünk.

– Valaki azt mondta egyszer, Jézus Isten példázata.

■ KOCZOR TAMÁS

Imádkozunk! Istenem! Melyik oldalra állnál akkor, amikor abban kellene döntened, hogy elrejtőzködöm előled, vagy felfedem magam neked? Köszönöm, hogy az élet mindenféle igazsága rajtad szűrődik át, belőled érthető, miattad érhető. Köszönöm titkaidat és megértéseimet. Köszönöm, hogy kimeríthetetlenül vágyakozhatom arra, hogy mindent megtudjak országodról. Add meg ezt nekem itt és odaát! Ámen.

Úr Jézusunk, fordulj hozzánk

ÉNEKKINCSTÁR

Eged Isten dicsértine.

strófa a hálaadás képességéért, az ige befogadásáért könyörög; a harmadik versszak a szent Istent dicsőíti (Sanctus). Az 1651-ben ehhez kapcsolódó (nem Vilmostól származó) negyedik strófa doxológia. A költemény 8, 8, 8, 8 szótagszámú strófákból áll: az ambrozianus himnuszok óta ez az egyik legelterjedtebb versforma.

A dallam először 1628-ban Gochsheimban bukkan fel, majd 1648-ban Vilmos versével is összekapcsolják; szerzőjét név szerint nem ismerjük. A német források változatos – hármas lüktetésű részeket is tartalmazó – ritmussal közlik, a magyar megjelenések ezzel szemben kiegyenlített ritmust alkalmaznak. A négy dallam sor főleg skálamenetekből építkezik; a dallam kezdete hármashangzat-felbontás. A hangnemi kiegyensúlyozottságot az biztosítja, hogy az első és harmadik sor a domináns hangnemben, a második és a negyedik sor pedig tonikán (alaphangnemben) zár.

A *Herr Jesu Christ, dich zu uns wend* műzenei feldolgozásai közül Jo-

hann Sebastian Bach két orgonaművét emeljük ki. Az első egy trió, amely a dallam kezdőmotívumából kifejlesztett, mozgékony témára épül, a végén a pedálban a cantus firmus is megszólaltatva (*Lipcei korálok*, BWV 655). A másodikban a kiemelt manuálon felcsendülő díszített dallamot háromszólamú, imitációs kíséret támasztja alá (*Kirnberger*, BWV 709).

Nemcsak graduálénekként vagy az istentisztelet kezdetén, hanem mindig aktuális az ének fohászokodása. Mivel énekeskönyvünk ezt tünteti fel forrásként, most a 18. század legjelentősebb gyűjteményéből, az *Új zengedező mennyei karból* (ÚZMK) idézzük fel a vers magyar verzióját.

„Uram Jézus! fordulj hozzánk, / Szent Lelkedet küldd mireánk, / Malasztoddal minket segélj, / Igazság útjára vezérj. // Nyisd meg szánkat háladásra, / Készítsd szívünk buzgóságra, / Hitünk s értelmünk neveljed, / Neved velünk esmértesed. // Míglen éneklünk mennyégben: / Szent, szent, szent az erős Isten, / És színről színre meglátunk, / A fényességben vigadunk. // Dicsőség Atya Istennek, / Fiának és Szent Léleknek, / A dicsó Szent Háromságnak, / Mindenek áldást mondanak.” (ÚZMK 1743, Invokációk, 221.)

■ ECSEDI ZSUZSA

Az epistola záró szavai ezek: „*Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.*” A nap témája: *Süketségből az ige hallására!* Az ünnep graduáléneke, az *Úr Jézusunk, fordulj hozzánk* (EÉ 279) tematikája nagyszerűen illeszkedik mindezekhez.

A vers 1–3. strófája valószínűleg II. (más számozás szerint IV.) Vilmos szász–weimari herceg (1598–1662) tollából származik, 1648-ban jelent meg. A herceg könyvtárosa, *Georg Neumark* (ismert éneke a *Ki dolgát mind az Úrra hagyja*, EÉ 331) ezenkívül arról is tudósít, hogy Vilmos *Der Schmackhafte* művésznévén az 1617-ben alapított Fruchtbringende Gesellschaftnak (gyümölcsöző vagy gyümölcsstermő társaság), a 17. század legismertebb költőgyesületének tagja volt.

Képzetsége rendkívül magas lehe-

tett. Egy ideig Jénában tanult, ahol elsősorban zenével, matematikával, geometriával és építészettel foglalkozott. Mindenekelőtt azonban háborús hősként tisztelték; 1620-ban például részt vett a prágai fehér-hegyi csatában. Később *Gustav Adolf* svéd királyt követte; 1635-ben csatlakozott a prágai békéhez.

A harmincéves háború befejezése után hercegségében szigorú rend szerint próbálta újjászervezni az életet; megtiltotta a mulatságokat, és nyilvános imaórákat rendelt el. *Lajos* anhalti herceg halála után a Fruchtbringende Gesellschaft elnökévé választották. Weimart az irodalom, a művészet és az építészet (a Schloßkirche és Wilhelmsburg építése) egyik központjává tette.

Énekünk istentiszteleti kezdőéneként igen népszerű. Az első versszak a Szentlélek kiadásáért, a második

8500 kilométer bibliai utakon – motorkerékpárral

Törökországi útvjáról tartott vetített képes beszámolót *Baranka György* nagytracsi lelkész a pest-szentlőrinci evangélikus gyülekezetben a februári teadélután vendégeként. 250-es Yamaha motorkerékpárjával 2008 májusában indult útnak, és két hét alatt nyolcezer-ötszáz kilométert megtéve egészen az Ararát hegyéig jutott. Közben gyönyörű tájakon, ősi romvárosok mellett haladt el, és olyan helyeket keresett fel, melyek a Bibliából jól ismertek – például Noé bárkája az özönvíz után az Araráton feneklett meg, *Antiókiában* neveztek először keresztényeknek a Krisztus-követőket, *Efezusban* az ötvösmesterek meg akarták „lincselni” Pál apostolt...

Iszlám területen kereszténynek lenni és hirdetni az evangéliumot nem veszélytelen vállalkozás. Jogilag ugyan engedélyezett, de aki megtér, arra a munkahelyén gyakran nyomást gyakorolnak, és családjából is kitagadják. Az ottoniak nem is értik, hogy lehet kétféle nyilvánvaló tartást vezetni a keresztényekről, és miért van az Magyarországon, hogy aki egyháztag, nem biztos, hogy valóban gyakorló hívő is.

A nagytracsi lelkész másodikkal indult motorral Törökországba. Először hat évvel ezelőtt „csak” háromezer kilométert megtéve Antiókiáig jutott, most azonban már az iraki határt is megközelítette. Bevallása szerint ez kikapcsolódást és kalandot jelentett számára, és mivel az iszlám területen folyó missziós munka nagyon érdekli, elképzelhetőnek tartja, hogy nyugdíjaskorában ilyen szolgálatot vállaljon.

Az előadás után Baranka György Lk 24 alapján tartott áhítatot az emmausi út jelentőségéről. Kiemelte, hogy ha Jézusban csak mint emberben reménykedünk, akkor könnyen összeomlik minden, de a feltámadt Úr mindig kiveti övét a reményvesztettségéből. Aki felismeri, hogy vele lehet közösségben, az új útra indul, és az Úrral együtt a másik emberre, a testvérré is rátalál.

■ H. E.

Baranka György képes útibeszámolója lapunk 2008. szeptember 7-ei számában olvasható.

FOTÓ: HULEJ ENIKÓ

„A felnőtt nem csak önmagáért felel”

A felnőtté vált diákokat köszöntötték a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban. A középiskola hatszáz tanulója közül százötvenen már betöltötték a tizennyolcadik életévüket. Őket üdvözölte ünnepélyes keretek között *Ónodi Szabolcs* igazgató, *Krähling Dániel* lelkész, valamint *Potápi Árpád János*, a város polgármestere.

A rendezvényen *Laki László* szociológus tartott előadást arról, hogy milyen lehetőségeket kínál a mai társadalom a fiataloknak. A nyitó előadást a tizennyolc éveseknek szóló rendezvénysorozat fogja követni.

– Elgondolkodtunk azon, hogy tizennyolc éves diákjainknak van-e módjuk másokkal megosztani felnőtt gondolatukat – mondta *Ónodi Szabolcs* gimnáziumigazgató a rendezvény után. – Gimnáziumunk minden második tanulója kollégista, ők nem találkozhatnak naponta a szüleikkel. Vajon kialakulnak-e azok a párbeszéd, amelyek segítségével kicsit megértik a világot, a körülöttük zajló eseményeket? Ez a százötven-száznyolcvan diák, aki immár választópolgárnak számít, vajon eligazodik-e a társadalmi trendekben, a sorsával kapcsolatosan felvérteződik-e azokkal az ismeretekkel, melyekkel saját és közvetlen környezeté javára tud tenni?

Úgy gondoltuk, talán érdemes lenne válaszokat keresni az ő sajátos problémáikra. Ezt azzal tudjuk segíteni, ha olyan előadók hívnak meg időről időre, akikkel közösen tudunk, tudnak beszélgetni, vitázni. Ezekbe az összejövetelekbe szeretnénk bevinni Bonyhád

A SZERZŐ FELVÉTELE

Pintér Cecília a legidősebb gimnazistaként elsőként vette át az emléklapot Ónodi Szabolcs igazgatótól

felnőtt értelmiségét is, és a fiataloknak egy kicsit „társadalmisítva”, jelképesen is tudomásukra hozni, hogy a felnőtt azáltal felnőtt, hogy már nemcsak önmagáért felel, hanem a társáért, a közvetlen vagy tágabb környezetéért, a jövőért és a hazáért is – körvonalazta kezdeményezésük célját *Ónodi Szabolcs*.

A programsorozat nyitórendezvényén emléklappal is köszöntötte az iskolavezetés a tizennyolcadik életévüket betöltött gimnazistákat.

■ MÁTÉ RÉKA

A negyedik szög

ÉGTÁJOLÓ

Múlt vasárnap hajnalban szörnyű vérfürdő színtere volt Veszprém. Egy szórakozóhelyen megkésélték és összeverték a helyi kézilabdacsapat több játékosát. A román válogatottnak is játszót *Marian Cozmán*nak esélye sem volt a túlélésre, úgy megforgatták 211 centiméter magas és 113 kilós testében a kést. Horvát és szerb csapattársa súlyos állapotban került a kórház intenzív osztályára.

A brutális bűnesetek általában magukra vonják a média figyelmét. Híres sportolók tragédiája, mint néhány évvel ezelőtt a labdarúgó *Simon Tibor* halála rugdosása, még inkább megrázza a közvéleményt. Az amúgy is nyugtalan magyar társadalmat aztán különösen felzaklatja az a tény, hogy a veszprémi támadók történetesen romák voltak. Az elmúlt hónapokban egymást érték a híradások a cigányok által elkövetett erőszakos cselekedetéről. A miskolci rendőrkapitánynak csaknem állásába került az a bejelentése, hogy az előző hetekben a városban tapasztalható rablásokat kivétel nélkül romák követték el.

Jogvédőknek nevezett fogadatan prókátorok és széplelkű politikusok felháborodva fogadták az általuk diszkriminatív tartott bejelentést. (Érdekes módon a kapitány mondatának első felét nem kérték ki maguknak. Az arról szólt, hogy a bankrablások általában nem roma elkövetőkhöz köthetők. Akkor ezzel a tényközléssel a magyarokat sértette meg vérlázító módon?) A rendészeti miniszter utasítást adott a miskolci rendőrkapitány felmentésére, ám ő az országos főkapitány rapid vizsgálata nyomán még-

iscsak helyén maradhatott. Nem kis részben azért, mert a borsodi cigány vajda is védelmébe vette őt.

Míntha átszakadt volna a gát. Újabb és újabb jelek mutattak arra, hogy az évtizedek óta szőnyeg alá söpört probléma elemi erővel jelentkezik. Ma már azok is kénytelen elismerni a cigányok tömeges kriminalizálódásának valóságát, akik korábban – hamis tapintatból – nem engedték, hogy az elkövetők etnikai hovatartozása szerepeljen a hírekben.

Egyértelművé vált, hogy azok a súlyos társadalmi gondok, amelyekről a szocializmus idején nem volt szabad beszélni, csak tovább halmozódtak a rendszerváltást követően. Emberek tömegei vesztették el munkájukat, így mind többen lumpenosodtak el. Immár két nemzedék derekas része nem ismeri azt, hogy a felnőttek reggel munkába, a gyerekek iskolába mennek. A lakótelepekre költöztetett, eredetileg nagyobb mobilitáshoz szokott családok többnyire csak segélyekből élnek, és közülük mind többen válnak bűnözővé. Immár a kormányparti sajtó is kertelés nélkül beszél az elslumosodott vidékek közállapotairól.

Híveink közt járva-keve sokféle reakciót hallhat az ember. Az első az általános félelem. Sokan nem mernek délutáni bibliaórára elindulni, vagy féltik gyermekeiket, unokáikat. Őszintén megmondom, bennem is nagy adag szorongás van.

Látom ugyanakkor annak veszélyét is, hogy a – sokszor valóban tehetetlen – hatóságok helyett radikálisok maguk akarnak rendet terem-

teni. Azok is könnyeket hullatnak most *Marian Cozmán*ért, akik életükben nem láttak még kézilabda-mérkőzést. Azok is fel vannak háborodva a román játékos halálán, valamint szerb és horvát társa sérülésén, akik korábban gyűlölködve tekintettek a más nemzetiségűekre.

Változatlanul minden porcikám tiltakozik a Magyar Gárda egyenruhás felvonulási ellen. Róluk ugyan – a véleményem ma is, mint ahogy másfél évvel ezelőtti zászlóbontásuk után írtam: megjelenésüket a valós társadalmi gondokra adott rossz válasznak tartom. Egykori síófoki és enyingi lelkészként megértem ugyanakkor a Fejér megyei település lakóit is – ahonnan a veszprémi maffiózók származnak –, akiknek elégük van abból, hogy némelyek hosszú idő óta törvényen kívül helyezik magukat.

A züllési folyamat mindig kicsiben kezdődik. Talán úgy, hogy valaki gátlástalanul jegy nélkül utazik a közösségi közlekedésben, mondván, hogy tőle úgysem mernek jegyet vagy bérletet kérni. Aztán már az is természetes volna, hogy a bárból fizetés nélkül lehet távozni. Ha valaki ezt megkérdőjelezi, máris villan a kés.

Mi a jó válasz?

Egyházként mindenekelett a meg-

békélés és a kiengesztelődés hirdetése. Az indulatok megfékezése. Talán jó volna Veszprémben vagy máshol egy ökumenikus istentisztelet megszervezése, ahol Jézus szavát lehetne idézni: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.*” (Lk 23,34) Jó lenne, ha egy ilyen istentiszteleten magyarok és romák, szerbek és románok együtt tudnánk részt venni, mintegy megjelenítve Pál apostol hitvallását: „*Krisztusban tehát nincs sem zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad...*” (Gal 3,28)

Gyászoljuk meg a román *Marian Cosmát*. Imádkozzunk a szerb *Zsarko Sesumért* és a horvát *Ivan Pesicért*, vagyis az áldozatokért. De az elkövetéssel gyanúsítható *Raffael Sándorért* és *Sztojka Ivánért* is, akik történetesen roma származásúak.

Aztán mint egyház tartsunk önvizsgálatot. Eleget tettünk-e azért, hogy a romák ne az ököljog jegyében nőjenek fel? Tanítjuk-e nekik Jézus szavát: „*Hallátátok, hogy megmondattam a régieknek: (...) Én viszont azt mondom nektek...*”? Testvérünké fogadtunk-e akár csak egyetlen cigányt is? Örültünk-e annak, hogy néhány hónapja a katolikus egyház megjelentette a cigány nyelvű bibliafordítást? Megbecsüljük-e azok munkáját, akik roma népfőiskolát, közösségi házat, bibliaiskolát szerveznek Sárszentlőrincen, Vanyarcon vagy a fővárosban? Komolyan vesszük-e az abból a tényből fakadó felelősségünket, hogy evangélikus oktatási intézményeinknek számotvető roma diákja, szeretetotthonainknak sok roma dolgozója van? Befogadjuk-e

gyülekezeteinkbe a cigány származásúakat? Teszünk-e érdemben azért, hogy legyenek roma lelkészek és általában cigány értelmiségiek? Egyáltalán feladatunknak tekintjük-e a romák pasztorációját?

Anélkül, hogy dramatizálni akarjunk a helyzetet, meg kell állapítani: a társadalmi ellentétek a pattanásig feszülnek. Félő, hogy további, az eddiginél is nagyobb tragédiák következnek be. Minden jóakarátú embernek össze kell fognia. Különösen nagy az egyházak felelőssége. Minden rossz tapasztalat ellenére szeretettel és irgalommal kell roma testvéreinkhez fordulni, őket testvéri módon kell menteni és segíteni.

Egy régi legenda szerint a cigányok elloptak egy szőget abból a négyből, amellyel a rómaiak Jézust meg akarták feszíteni. Így a Megváltó valamivel kevesebbet szenvedett, hiszen négy helyett csak három szőget vertek kezébe, lábába.

Mára szinte már feledésbe merült ez a legenda. Bizonyos, hogy sem a veszprémi bűnözők, sem a bosszúért lihegők nem ismerik. Mondjuk el egyiknek is, másiknak is.

*Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület*

Egy csipetnyi dzsessz – Isten dicsőségére

A zene szórakoztasson, tanítson, és hirdesse Isten dicsőségét – vallotta a legendás afroamerikai dzsesszmu-
zikus, *Edward Kennedy „Duke” Ellington*. Ezt a három „követelményt” ötvözte a *Mennyország a night-clubban – a dzsessz spirituális gyökerei* című rendhagyó est is, melynek közönsége egyszerre élvezhette a fantasztikus dallamokat, gazdagodhatott új ismeretekkel, és lehetett részese az izendicsőítésnek.

William Edgar presbiteriánus teológiai professzor és zongorista, *Ruth Naomi Floyd* énekes-zeneszerző és *Adaryll Jordan* baptista lelképásztor,

lépést megelőzően – január 30-án a kelenföldi missziós központban koncertezzen.

A dzsesszt a szenvedés és a remény, a bánat és az öröm kettőssége jellemzi. Hogy miért vált ilyenre, arról *Edgar* professzor beszélt. A résztvevők megismerkedhettek az Afrikából Észak-Amerikába hurcolt rabszolgák életkörülményeivel, szembesülhettek azzal, hogy a kereszténység felvételével a rabszolgák saját elnyomóik hitét tették a magukévé, és magyarázatot kaphattak arra, miért tiltották ezt egyébként nekik „fehér gazdáik” (tudniillik akkor testvéreiknek kellett

FOTO: LUKÁCS GÁBI

szaxofonos az Evangéliumi Fórum és a Keresztyén Vezetők és Üzletemberek Társasága (Keve Társaság) meghívására, a január 23. és február 2. közötti turnéja keretében érkezett Budapestre, hogy Birmingham, Cambridge, Sheffield, London, Belfast és Dublin után – az utolsó, a prágai fel-

volna tekinteniük őket...). „Megfejt-hették” néhány metafora jelentését is (például a dalokban a Kánaán kifejezés egyszerre utalt a mennyországra és Kanadára) – és közben persze háborzongató-lúdbőröztető dzsesszdarabokat hallgathattak.

■ V. J.

Osztrák–magyar evangélikus egyházvezetői találkozó

▶ **Budapesten rendezték meg február 4–5. között a kétévente esedékes osztrák–magyar egyházvezetői találkozót. Az eszmecsereén dr. Michael Bünker osztrák püspök, Karl Schiefermair, dr. Raoul Kneucker, dr. Erwin Schranz egyházfőtanácsosok és dr. Solymár Mónika bécsi magyar lelkész konzultáltak egyházzunk három püspökével és az országos felügyelővel.**

„Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid...” – e mondatot, amelyet *dr. Fabiny Tamás*, az Északi Egyházkerület püspöke foglalt áhítatába a találkozó első napján, József történetében találjuk meg (1Móz 37,14). És valóban, a két egyház vezetőinek két-napos megbeszélésén az volt az elsődleges cél, hogy tájékozódjanak egymás hitbéli, teológiai, társadalmi, gazdasági helyzetéről, és saját tapasztalatot gyűjtsenek.

Az esemény egyik központi témája a diakónia volt. Erről először a Sarepta budai szeretetintézményben (*képiünkön*), majd másnap a csillaghegyi gyülekezet vadonatúj, a tervek szerint márciusban megnyíló szeretett-honában, a Gaudiopolisban szerezhetek személyes tapasztalatot a vendégek. Mindezt *Sztechlo Gábor* nyomán, aki ötvenhét éve alapította sérült gyermekek részére a Sareptát, hogy azután Gaudiopolis néven gyermekvárost hozzon létre a háború után az elárult, szülő és rokon nélkül maradt gyermekek számára.

Nem csak a múlt határozta meg azonban a két egyház képviselőinek tanácskozását: fontos téma volt az egyház és az állam kapcsolata, amelyről *Ittész János* elnök-püspök és *Pröhle Gergely* országos felügyelő számolt be józan realitáserzéssel, még-

magyar részről az *Élő kövek egyháza – evangélikus megújulási stratégia*; ezzel szemben a szolidaritás gondolata osztrák testvéreinknél elsősorban az egyház társadalmi-politikai fellépésében nyilvánul meg (ilyen például a bevándorlók támogatása).

FOTO: LUKÁCS GÁBI

is bizakodóan. Mert bár ez a viszony évről évre bizonytalanabbá válik, reményre ad okot, hogy egyre több civil forrás található a bevételek mögött: az 1 százalékos személyijövedelemadó-felajánlások növekedésében felfedezhető az egyházért viselt tudatos felelősség. Mindez természetes osztrák szomszédainknál: ott az egyház anyagi terheinek felét fedezik a hívek felajánlásai, kisebb részben pedig a felekezeti saját tevékenységéből származó jövedelem, végül pedig állami támogatás egészíti ki bevételeiket – számolt be *dr. Michael Bünker* püspök.

Ennek fényében mind az osztrák, mind a magyar résztvevők közös célként fogalmazták meg a társadalmi szolidaritás erősítését: ezt szolgálja

A megbeszélés második felében *dr. Béres Tamás*, az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének docense tartott bevezető előadást a Nyugat-Európában kiemelten kezelt *eutanázia*, *bioetika* tárgykorban. Ezt hosszas diskurzus követte, csakúgy, mint a délután még megbeszélendő témákat: a hitoktatás, a 2017-ig terjedő Luther-évtized, valamint a teremtés-, környezetvédelem kérdéskörét, hogy végül fehérszta mellett kerüljön sor a bécsi magyar gyülekezetéről szóló beszámolóra, *Solymár Mónika* előadásában.

„Menj, és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid...” Eljöttek. Meggazdagító volt.

■ CSELOVSZKYÉ DR. TARR KLÁRA

KÉSZÜLÜNK A NŐK VILÁGIMANAPJÁRA – MÁRCIUS 6.

Mit mutat a pápua tükör?

„Különbözünk, mégis egy test vagyunk Krisztusban” – ezzel a mottóval hívnak közös imádkozásra bennünket a csendes-óceáni szigetország, Pápua Új-Guinea asszonyai. Ahogyan minden esztendőben, idén is március első péntekén gyűlnek össze a keresztény nők szerte a világon, hogy felekezeti határokat leküzdve, együtt könyörögjenek a teremtett világnak.

Idén a pápua asszonyok által készített istentiszteleti liturgia formálja e nap imakéréseit. A csendes-óceáni szigetvilág bár több ezer kilométerre van Magyarországtól, mégsem ismeretlen előttünk. Manu szigetén szolgált egykor *Molnár Mária* református diakonissza, akit a második világháború borzalmai közepette gyilkoltak meg japán katonák. És az Evangélikus Külmissziói Egyesülettel együttműködve Pápua Új-Guineába küldte ki munkatársának a Bajor Misszió is *Bálint Zoltán* vízmérnököt 1995-ben. A családnak a pápuák földjén töltött négy esztendejéről rendkívüli élvezetességgel számolt be a feleség, *Kis Beáta A garamut hangja* címmel megjelent könyvében. Lapunk következő számában az ő elmé-nyeiket elevenítjük fel, arról beszélgetünk, hogyan látja egy európai ennek e távoli szigetvilágnak az életét.

Most azonban szóljon meg egy fiatal pápua lelkész, *Friedrich Yawomar*, aki 2007 áprilisáig élt Bajorországban. Négy esztendőn át, a Bajor Misszió vendégeként, lelkészcsereprogram

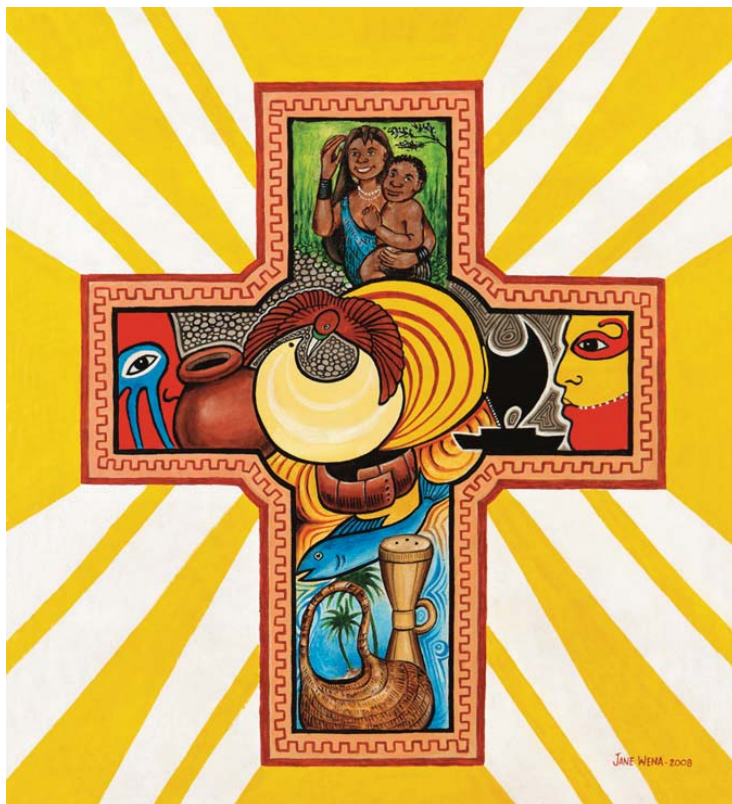
keretében különböző német gyülekezetekben szolgált. (Az interjú, amelynek némileg rövidített változatát adjuk közre, eredetileg a *Dunántúli Harangszó* EKME-mellékleteként jelent meg 2006 decemberében.)

– *Yawomar úr, keresztény családban nőtt fel?*

– Igen, már a szüleim is hívő emberek voltak. A tengerparton éltünk, apám halászatból tartott el bennünket. Én is civil szakmát tanultam. Mi-

előtt a lelkészképző szemináriumba jelentkeztem volna, ápolóként dolgoztam. Evangélikus vagyok, hatmillió lakosú országunkban egymillióan tartozunk e felekezethez.

Az ideji imanap logója

– *Megmutatott egy pápua szerzők által írt hitvallást. Milyen gyakran használnak szabadon írt imádságokat, liturgikus szövegeket?*

– Az istentiszteleteinken lehetőség van arra, hogy az *Apostoli hitvallás* mellett más hitvallásokat is használjunk. Saját megfogalmazásainkat közelebb érezzük magunkhoz, azok a mi lelkiségünket tükrözik. Ez lehet az oka például annak, hogy híveink a *Niceai hitvallást* nem is ismerik.

– *Beszélgünk a Németországban töltött idejéről. Ha hazamegy a sajátjai közé, mit fog rólunk, európaiakról mesélni? Tudom, nehezebb esik az Önnek, hiszen árad Yawomar úrból a szelíd jóság, de kérem, az alkalommal küzdje le a jóindulatból eredő gátlást...*

– Amit itt Németországban nehéz volt megszoknom, az az, hogy mindenki rohan. Furcsa volt számomra, hogy itt terminusok vannak. Be kell jelentkezni az orvoshoz, a fodrászhoz, a paphoz. A kollégám megmondja, meddig ér rám... Mi mindenkire ráérünk, nem rohanunk. Igaz, a buszok sem jönnek precízen, menetrend szerint otthon, Pápua Új-Guineában. Van, hogy órákat várakozunk, mire jön valami. De itt mindenki siet.

A másik dolgot, ami zavart, maguk így neveznék: pénzorientáltság. Ott-hon vannak olyan emberek vidéken, akik nem is ismerik a pénz fogalmát. Ők másként kereskednek. Lejönnek a hegyekből, s a dolgaitkalra, gyümölcsre cserélik a tenger-

parton élőkkel. Itt Európában, úgy tűnik, mindent a pénz irányít. Ettől az emberek önzőbbé is válnak talán. Úgy érzem – és ez a harmadik dolog, amit említeni szeretnék –, hogy az „első világban” már nincs annyi erő a kapcsolatok építésére. Talán éppen a pénzközpontúság, a rohanás az oka, hogy az embereknek nincs idejük egymásra. Így nem véletlenül lazulnak, esnek szét a családi, baráti kötelékek. Nálunk az istentisztelet nem precízen hatvan perc. Annyi esetleg a prédikáció időtartama. Elképzelem, hogy a magyar olvasók most megjednek! De mi nem érezzük hosszúnak. És az alkalmak végén sem sietünk el. Itt, a bajor gyülekezetemben iszunk egy pici kávét, teát, aztán már mindenki szalad is. Ez nem jó!

Ugye, nem haragszanak, hogy ezt mind elmondtam? (...)

***

Valaki megkérdezte tőlem, mi értelme van a nők világimanapja hazai ünneplésének. A lelki gazdagításon túl talán éppen ez lehet az egyik „haszon”. Távoli tájakon élő testvéreink tükröt tarthatnak elénk. Reménységem, hogy az azóta Új-Guineába visszatért *Yawomar* lelkész szavai és a világimanap istentiszteleti liturgiájában megszólaló asszonyok – friss hitük, egymás iránti odaadó szeretetük – elgondolkodtatásra késztetnek bennünket, magyar olvasókat.

■ B. PINTÉR MÁRTA

Száz éve született Weltler Jenő

„Én mindhárom fiamat egyházi szolgálatba állítottam” – mondta Weltler nagyanyám jó negyven évvel ezelőtt, mikor bemutattam neki leendő férjemet. A kilencvenéves matróna ebben az egy mondatban összegezte életművét, és e névjegyet nyújtotta át az új családtagnak, de sikerült vele engem, az unokát is töprengésre készítenie.

A három Weltler fiú, az egyházzeneiség Jenő meg a két lelkész, Rezső és Ödön (az édesapám) nem egyszerűen csak egyházi szolgálatban állt. Természetes életközegük volt az eklézsia. Eszembe sem jutott azt firtatni, hogy mi lehetett a genetikai, lelki és szellemi háttér pályaválasztásuknak.

Édesapjuk, nagyapám, Weltler János a felsőlövői tanítóképzőből került Rajkára. A 20. század első felében a rajkai gyülekezet elhivatott, tehetséges lelkészeknek és tanítóknak köszönhetően őszintén és mélyen hívó, Bibliát és vallástant jól ismerő lutheránus német közösség volt. A fiatal kántortanító ebből a közösségből választotta élete párját Zechmeister Annát.

Ez a családi és társadalmi háttér lehetett a döntő motiváció, hogy a három teljesen különböző karakterű és adottságú testvér a maga módján ugyan, de egy Úr szolgálatát szegődött. A sokszor emlegetett történet szerint valamikor az első világháború idején a három fiú „temetést játszott”: Jenő énekelt, Rezső prédikált, Ödön vitte a keresztet. Cseppben a tenger...

Az elsőszülött Jenő, akinek a századik születésnapját ünnepeljük most, 1909. február 11-én – muzikális talentumokkal gazdag családban – született Rajkán. Ötévesen zongorázott, hétévesen kezdett orgonálni. A tehetséges gyereket gyakran meghívták ünnepségekre, összejövetelekre, vendégségbe. (Két öccse nagyon irigyelte érte.) Elemi iskola Rajkán németül, közpiskola Győrben magyarul, majd a Zeneakadémia következett Pesten. Itt valódi anyanyelvét, a zenét tökéletesíthette, annak is számára legfontosabb „nyelv-járását”, a musica sacrát.

Tanított a fiasori és a Deák téri gimnáziumban, az államosítás után pedig peremkerületi általános iskolákban. Tíz évig volt kántor Kelenföldön,

1942-ben került a Deák térre, negyvenkét évig volt a gyülekezet kántora és a *Lutheránia* karnagya.

Tudatos, sőt öntudatos aglegény volt, ami persze nem azt jelentette, hogy nélkülözötte a családot. A három testvér kivételes szeretettel ragaszkodott egymáshoz, életük végéig egy

család maradtak, amelynek tagjaiként aztán örömmel integráltak közösségükbe a következő generációt és a beházasodott jövevényeket.

És hogy mit jelentett Jenő bácsi egy „következő generációs” rokonnak? Nagyon sokat, természetesen. Ő volt „a pesti rokon”; vidéki, falusi gyerekeknek rangot jelentett effélével rendelkezni. Minden látogatása családi ünnep volt. Sajnos nem jöhetett túl gyakran, mert hétközben tanított, vasárnap szolgált, ha tehette, vadászni ment, arról nem is szólva, hogy hosszú ideig külön beutazási engedély kellett a nyugati határ megközelítéséhez.

Nagy esemény, a szó szoros értelmében ajándék volt, ha mi látogathattuk meg őt. Én például ezt kaptam ajándékba, mikor konfirmáltam. Nem tudom, hogyan történhetett, de abban az évben – 1960-at írtunk – a *Lutheránia* április 25-én, hétfőn (?) adta elő a h-moll misét. Előző nap volt a konfirmáció, másnap hajnalban édesapámmal személyvonatra ültünk, és Pestre utaztunk. Ekkor hallottam először a *Lutherániát* énekelni és Jenő bácsit vezényelni. Sorsdöntő élmény volt.

Alig vártam, hogy Pestre kerüljek az egyetemre, és természetesen már

az első kedden ott voltam a próbán. Kiosztották a kottát; a következő vasárnapi kóruszámot gyakoroltuk. Jenő bácsi időnként „csak úgy véletlenül” megállt mellettem. A próba után röviden annyit mondott: „Téged felvennének a békába.” Megkönnyebültem, mikor kiderült, hogy az akkor jó hírű *Budapesti Kórusra* gondolt, nem holmi kételtűekre.

Talán mondanom sem kell, igazából ezután tudtam meg, ki is az én nagybátyám. Az első meglepetés az volt, hogy karnagy tevékenységének csak töredékét jelentette a próba és a koncert. A kórustagok, hangszerek, szólisták szervezése is legalább akkora művészet volt, sőt! Ne feledjük: abban az időben sokan állásukat, egzisztenciájukat kockáztatták az egyházi kórusban való közreműködéssel. Tünelmes személyiségnek minden varázsát „bedobta”, ha kellett, az ügy érdekében. Bárkit meg tudott győzni arról, hogy nélkülözhetetlen a csapatban, és úgyszólván rajta múlik a produkció sikere.

Sikeres produkcióban pedig nem volt hiány, és ha nem is múlt rajtam a siker, megtudtam, mit jelent egy zeneművet belülről megismerni, előadni. Passiók, kantáták, a h-moll mise... Nem tudhatja, aki nem próbálta, ráadásul a remekműveknek nemcsak a zenei, hanem a spirituális üzenetét is átélhettük.

Ahogy múltak az évek, egyre inkább kötődtem hozzá. Egészsége, ereje fogytán megható derűvel hagyta, hogy gondoskodjam róla, hálásan elfogadta orvosai segítségemet. Utolsó hónapjait a kistarcsai evangélikus szeretetotthonban töltötte, és még akkor is, ott is ellátta a kántori szolgálatot.

1992-ben, nagycsütörtökön halt meg; hamvai első munkahelyén, a kelenföldi templomban nyugszanak. Zenei hagyatékát az Evangélikus Országos Múzeum őrzi.

Egyetlen írását tartottam meg. A tenyérnyi papírdarabot énekeskönyvében találtam, az utolsó áhítat ének-számát írta fel rá magának reszketeg betűkkel. „Én Istenem, én bűnös ember...” (EÉ 423)

■ SZOKOLAYNÉ DR. WELTLER MAGDOLNA

„Élete során sokszor megtapasztalhattam Isten dicsőségét és mindenhatóságát. Nagyságát mégsem csak ebben láttam, hanem a tapintatban, hogy senkinek és semminek az útjába soha nem állt. S ahogy Megváltójától tanulta, önmagát a többi ember közül ki nem emelte, soha senkit meg nem bántott, és senkivel felülről nem beszélt. Ezért a tanítványok odaadó csendességével vettük őt körül, amikor próbáink után így szólt hozzánk: »Hidd el, fiam, nincs nagyobb öröm számomra, mint veletek együtt lenni.«”

Kamp Salamon: Személyes vallomás Weltler Jenőről

„Ő hívott elsőnek a Lutherániába. Bach isteni magasságú szakralitását ő tette élő élményemmé. Bach passióinak, kantátáinak, h-moll miséjének, Magnificatjának megrendítő szépségű előadásai a templomi zene szerelmességévé tett életre szólóan. De mindennek a csúcsa az volt, amikor Bach Koráljait vezényelte. Úgy, ahogy senki más! Bach prédikációs ihletésű zenéjének minden tűzével, sírnivaló mélységével, fájdalmas gyönyörűségével. Jenő bácsi varázslatos is-

kolája nélkül nem jutottam, nem juthattam volna soha addig a törekvésig, hogy az operaházból is templomot kellene csinálni! Hálát adok Istennek az ő szolgáló életéért!”

Szokolay Sándor: Zenei főhajtás Weltler Jenő emléke előtt

„Kifogyhatatlan energiával és mély meggyőződéssel hirdette zenei eszményképe [Bach] zsenialitását, feltétlen odaadást követelve a vezényletével megvalósult hangversenyek valamennyi közreműködőjétől is. Amikor megismertem, már hatvanas öregúr volt, de fiatalokat túlszárnyaló lendülettel vezette a Lutheránia próbáit [...]. Mindig teljes átéléssel dolgozott, tar koponyáján pár perc múlva megjelentek az első ve-rejtékcseppek, orrára csúszott szemüvege sűrűn bepárasodott a dirigálás roppant intellektuális és fizikai erőbedobást igénylő műveletétől. Valósággal lobogott, csillapíthatatlan belső izzása villamos feszültséggel teltette meg a levegőt, s közvetlen közelében – én legalábbis úgy éreztem – rövid időn belül több fokkal emelkedett a hőmérséklet. Az előadásokon aztán mindez meg-

hatványozódott: a János-passió, a h-moll mise, a Karácsonyi oratórium monumentális kórustablóit mármár az ekstázis határát súroló lelkiállapotban vezényelte Weltler Jenő, nemegyszer olyan teljesítményre sarkallva amatőr énekeseit, amilyenre hivatások is csak csillagos órákban képesek. [...] A kórusban szívesen vendégeskedtek hivatásos kollégák a rádióénekkar, az operakórus és az Állami Népi Együttes soraiból, a zenekarba Jenő bácsi egyetlen kérésére beült gratis játszani a fővárosi hangszeres együttesének jó néhány szólamvezetője, a vokális szólistacsapatban meg nemzetközi hírű nagyságok mellett székelt a fiatalok köze. A kórusban szívesen vendégeskedtek hivatásos kollégák a rádióénekkar, az operakórus és az Állami Népi Együttes soraiból, a zenekarba Jenő bácsi egyetlen kérésére beült játszani a fővárosi hangszeres együttesének jó néhány szólamvezetője, a vokális szólistacsapatban meg nemzetközi hírű nagyságok mellett székelt a fiatalok köze.”

Kerényi Mária: In memoriam Weltler Jenő

A fenti részletek a *Lutheránia* – A Pesti Evangélikus Egyház százéves énekkarának története 1904–2004 című könyvből valók. Szerkesztette Zászkaliczky Péter. Kiadta a Huszár Gál könyv- és papírkereskedés. Budapest, 2004. Ára 2000 forint.

Az egyházzeneről Bonyhádon

Az egyházzene történetéről tartott előadást január 30-án a Bonyhádi Evangélikus Gyűjtemény baráti körének Berkesi Sándor főiskolai docens, a Tiszántúli Református Egyházkerület és a Debreceni Református Kollégium egyházzenei igazgatója. A kollégium kántusának Liszt-díjas karnagya párhuzamot vont a madarak istendicsőítő éneke és a héber kántorénekek között, majd a jelenlévők több felvételt is meghallgathattak a középkori zoltároktól a 21. századi oratóriumig.

Miután Berkesi Sándor megénekelte a hallgatóságot, a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium diákjai és kamarakórusa, illetve a református *Gárdonyi-kvartett* fakadtak dalra. Illés Albert jezsuita szerzetes bemutatta és meg is szólaltatta a német nyelvterületről származó asztali hárfát. Az est zárásaként a *Cotton Club Singers* együt-

tes vezetőjeként ismertté vált *László Boldizsár* előadóművész kápráztatta el a közönséget tenor hangjával.

■ MÁTÉ RÉKA

Berkesi Sándor

„Az Úr hangja”

Bessenyei Ferenc születésének 90. évfordulójára

A közös szülőföld és város, Hódmezővásárhely kötött össze bennünket. Ma is emlékszem az első színházi találkozásra, ahogy fölintegetett hozzám, a kakasülőre. Igaz, később kiderült, egy virágarcú színinövendéknek szólt az égő szárnyú mosoly...

Egyszer, nagy jókedvében elsétáltunk a csendes Pál utcába, közel a híres Kincses temetőhöz. „Látod, itt születtem – csapott csontos kezével a vállamra. – Az ott csupa víz volt. Anyám mosóteknőjében vittem lány-pajtásomat...” És hangosan nevetett, jobbról fölrebentek, az ősz-arany lombokból fölszálltak a madarak.

Míntha most is hallanám intelmeit, csak nem annyira dörögve. Inkább keserűen. „Ha ma lennék pályakezdő, nem biztos, hogy ebben a szakmában szeretnék elhelyezkedni.” Ezt halála előtt mondta egy újságnak. Otellóként már a hatvanas években is érezte, hogy a nézőtér csupa Ja-

go ül. Már akkor belévellant a fájó felismerés: szavainak sugárzó melegsége nem tört át a rivaldán.

Ő, ha feltámadna, betoppanna 90. születésnapján, akkor lenne csak szomorú! (1919. február 10-én született.) Elnemulna, mint az ikonfestő *Rubljov*, átélve a nem szűnő emberi szörnyűségeket. Mivé lett az ő szent lobogása? Áldozathozatala?

Bessenyei Ferenc színészi nagyságához az is hozzátartozott, hogy nagy embereket játszott el. A magyar történelem tiszta hőseit. Imádozt színházához hozzátartoztak a mély érzések, a magasztos erkölcsi eszmények. Nemzetfélés és Isten dicsérete. Úgy tetszik, és ma, 2009-ben

még pontosabban látszik, a hetvenes években ez mind elmúlt.

A nagyság, az igazi érték kiveszett a világból. És eltűnt a színház templomából is, és a mindig hű nézők lelkéből is kikoptott. Jövételhetetlenül és feledésre ítélve.

Talán ez dühítette legjobban, talán ebbe halt bele magányában. A folytonos árulásba. Méricskélésekbe. Mert értett hozzá a „vörös” hatalom: halála estjén (2004. december 27-én) ismét, immár tizedszer, a *Dúvad* című filmet vetítették, amelyben a szocialista életet végigtomboló, közepes figurát játszik. Nem a szívéig izzó Bánkot és Kossuthot mutatták a képernyőre, nem Széchenyit és Görgeit, Ádámot és Hamletet, Otellót és Lear királyt, Galileit és Bolyait... És nem Dózsát, amely alakítása többszörösen is kiemelkedik életművéből. Bessenyei itt pattanásig feszült némasággal, egyetlen és végleges arccá tisztult tekintettel formálta meg a főhőst.

Ha megkérdéznék száz embert a művészetéről, legtöbben a drámai hangot emelnék ki. Pedig óriási színésze tele volt humorral, játékosággal, könnyedséggel. Hat évtizedet is meghaladó színészi működése fényes korszakot jelentett a 20. század második felének színházi életében. Fölfelé suhanó csillagként szelte át a nehéz, zsarnoki időt, s emelkedett a legnagyobbak közé. Szeretett játszani, mindig győzni, hatalmas orgánumával, gyönyörű énekhangjával szeretett bezengeni a nézőtérre.

Alig említjük: Hány János volt *Kodály* daljátékában, Bagó a *János vitézben*. S ő volt Higgins professzor *Shaw Pygmalionjában* és felejthetetlen Tevje a *Hegedűs a háztetőn* hazai bemutatóján. Robusztus alakja, eget átható hangja jól érvényesült a filmen és a televízióban is.

Bessenyei Ferenc mindenre figyelő férfi volt és gyermekien naiv lélek. De színház dolgában erős és kemény; színészi igazának tudatában szívós és kitartó.

Utoljára Vásárhelyen találkoztam vele, mikor a város díszpolgárává választotta. Terveztük, hogy folytatjuk a harminc éve megkezdett riportot. De sokat késett. Már a vacsoránál említette: „Sétáltam. Elbúcsúztam végleg... Bementem a kis evangélikus templomba, nyitva volt az ajtaja. Mindent megköszöntem Istennek...”

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

„A hívők fogékonyak az értékekre”

Beszélgetés Dobos Menyhérttel az MTV vallási műsorairól

► **Dobos Menyhért, a Magyar Televízió (MTV) közéleti igazgatója négy évtizede dolgozik az intézményben, a klasszikus tévékor szak egyik utolsó tanúja. Az elmúlt év végétől közvetlenül felügyeli a Vallási és Egyházi Műsorok Szerkesztőségének munkáját. E szerkező terület jelenéről és jövőjéről kérdeztük.**

– Milyen műsorok tartoznak a közéleti igazgató irányítása alá?

– Az elnevezés hűen kifejezi a munkánkat. Vallási, egyházi, kisebbségi és a határon túl élő magyarsággal kapcsolatos műsorok tartoznak hozzánk, valamint olyan tematikájú programok, amelyek közéleti, társadalmi kérdésekkel foglalkoznak. E terület első pillantásra rendkívül szerteágazó, több évtizedes közös munka során kristályosodtak ki a határai.

– Hogyan került közvetlenül Önöz a vallási terület?

– Mindenekelőtt szeretnék megemlékezni a szerkesztőség korábbi vezetőjéről, *Csiszér Ferencről*, aki tizen-nyolc évi elkötelezett munka után vult nyugdíjba. A szerkesztőség munkáját alapvetően meghatározza a történelmi egyházakkal 1999-ben kötött szerződés. A heti több mint kétszáz perc adásidő alapján az MTV a megtisztelő ötödik helyet foglalja el az európai televíziók sorában. Szeretném hangsúlyozni, hogy ideiglenesen vontam irányításom alá az egységet, a Magyar Televízió vezetése külön figyelmet szentel e fontos és – valljuk be – érzékeny posztnak, ezért mihamarabb be kívánják tölteni.

– Az elmúlt hónapban találkozott a történelmi egyházak vezetőivel. Milyen volt a találkozók hangulata?

– A vezető egyházi személyekkel való találkozók oldott légkörre meglepetés volt számomra. Általában meg vannak elégedve a látottakkal, viszont szóvá tették a műsoroknak a struktúrában elfoglalt helyét. A beszélgetések során felvetődött a történelmi egyházak gyakoribb megnyilatkozási igénye közéleti, főleg szociális kérdésekben. Ezt az elvárás – a társadalom mai állapotát szemlélve – jogosnak érzem, hiszen a hívőkön keresztül az egyházak is naponta szembesülnek az anomáliákkal.

– Mi a műsorok készítésének alapfilozófiája?

– Ha rászánunk egy esti órát, és végignézzük a csatornák hírkínálatát, elborzadunk a társadalmunkat átszövő erőszakon, immoralitáson. E változó világban szükség van állandóságra, kapaszkodókra. Ehhez a szerkesztőség a maga szerény eszközeivel támpontokat ad. De szögezzük le: egy közszolgálati televízió nemcsak direkt módon szólhat a kereső emberekhez, egész műsorpolitikájának ezt kell szolgálnia. Egy értékes, lélekre ható film bemutatása néha többet jelenthet, mint egy tematikus összeállítás.

– Általában az egyházi ünnepek idején kerülnek előtérbe a vallási műsorok...

– Ez így is van rendjén, ünnepeink jelentős része a hithez kötődik. Elég bepillantani egy év végi műsorújságba, kitűnik, hogy milyen gazdag kínálattal jelentkezett mindkét csatorna. De ez csak a kirakat. Nekünk minden adás ünnep, munkatársaink

– Négy történelmi egyház, felekezetek, kiségyházak életéről kell számot adni. Hogy lehet ezt megtenni konfliktusok, súrlódások nélkül?

– Az előbb említett szerződések pontosan meghatározzák az arányokat is, percre kivetítve az illető egyház, felekezet műsoridejét. Ez azonban csak száraz statisztika, a munkatársainkon múlik, hogyan töltik meg tartalommal az adásidőt. Példamutató a különböző egyházakhoz és felekezetekhez tartozó szerkesztőink együttműködése. Sokat beszélünk manapság az ökumenéről. Ez a vallási műsorok szerkesztőségében élő valóság és egyben a csapat munkamódszere. A műsorokban is látható, hogy azt hangsúlyozzák, ami összeköti, és nem azt, ami szétválasztja a hívőket.

– tudásuk legjavát adva szerkesztik hétről hétre a műsorokat. A nézői visszajelzések alapján e programok a hívő családok és a kereső emberek életének részévé váltak.

– A vallási műsoroknál hol lesz a helyük a jövő televíziózásában?

– Mint minden televíziós produkciónak, a vallási műsoroknak is haladniuk kell a korral. A témáknak, a képi világnak, a kamerakezelésnek, a vágástechnikának, a rendezésnek is alkalmazkodnia kell a modern, digitális világ megváltozott követelményeihez. De nem lehet öncélúan, mert a lényeg továbbra is a tartalom. Nem aggodom a jövő miatt, a közszolgálatom mindig értéket teremt, s tapasztalatom szerint az hívő emberek fogékonyak ezekre az értékekre.

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Mondatok – és ami mögöttük van

■ PETRI GÁBOR

Egy mondat végső és teljes értelme elválaszthatatlan annak a szövegkörnyezetnek a jelentésétől és átfogó mondanivalójától, amelynek eredetileg a része. Zilált honi közéletünkben unásig ismert már az a módszer, amikor egyes mondatoknak a kontextusból való kiragadásával gyökeresen eltérő jelentést adnak az eredeti szerzői szándékhoz képest. Vessünk egy pillantást a következő két mondatra: „A világon eluralkodó gazdasági és morális válság az eredendő bűnben gyökerezik. A válság megoldása Jézus, azaz az új Ádám születése.”

E rövid szakaszt *Sándor Zsuzsanna* újságíró idézte *Ittész János* evangélikus püspök karácsonyi igehirdetéséből a *168 Óra* című hetilapban megjelent interjújában, amelyet *Gábor György* vallásfilozófussal készített annak okán, hogy a szerzőnek nemrég jelent meg *Az idő nélküli hely* című tanulmánykötete. Így önmagában olvasva e néhány szót az olvasó rövest elcsodálkozhat: vajon hogyan gondolhat ilyen egy komoly szellemi hagyományokkal és értékekkel bíró történelmi egyház első embere?

Az újságíró is kontextusba ágyazta az általa választott idézetet: felhívta rá a figyelmet, hogy „több vallási vezető a karácsonyi ünnepet használta fel arra, hogy hangot adjon közéleti, politikai nézeteinek”. Ittész János mondatai után még egy – a református egyház lelkes vezetőjétől származó – idézet következett, majd pedig az interjúalany válaszával sietett értelmezni az elhangzottakat: „Ezek pártpolitikai beszédek. Ittész püspök hihet abban, hogy a válságban Jézus a »megoldás«, de tudomásul kellene vennie: e földön élnek olyanok is, akik nem Krisztusban hisznek”.

Nem érdemes túl sokat elidőznünk annak a rejtélynek a megoldási kísérletével, hogy a kifogásolt mondatok vajon mitől „pártpolitikai” célzatúak. Sokkal fontosabb azt észrevenni, hogy ebben az esetben az újságíró nem tudta, mert nem értette, hogy az általa hatásosan tált mondatoknak mi a jelentésük. Az Ittész János igehirdetéséből kiragadott szavaknak – akárcsak a teljes igehirdetésnek – ugyanis semmi közük a pártpolitikai dimenzióhoz, mégpedig azért, mert elsősorban és mindenekelőtt *teológiai* üzenetet és jelentést hordoznak, és csakis a keresztény spiritualitás dimenziójában értelmezhetők helyesen.

Az inkriminált mondatok értelme-

zése kapcsán a keresztény (és evangélikus) teológia tételeinek már a leg-
elemibb ismerete is elegendő ahhoz, hogy szóba se kerülhessen az az interjú által sugallt, súlyosan leegyszerűsített és torzított értelmezés, mely szerint íme, egy mai püspök abban hisz, hogy a földre leszálló Jézus fogja megoldani a pénzügyi és gazdasági világválságot.

A „válság” a keresztény teológiai antropológia egyik alapfogalma, amely a bűnös létállapotban élő földi ember Istentől reménytelenül eltávolodott helyzetének leírására szolgál. Az isteni világrendből önmagát kiszakító ember olyan permanens ontológiai válságban van, amelynek minden egyéb – morális, tudatállapotbeli, egzisztenciális, pszichológiai, közösségi, gazdasági s a többi – krízis már csak következménye. Minden igehallgató előtt nyilvánvaló, hogy a pénzügyi és gazdasági válságnak nem Jézus – mint afféle mennyei közgazdász – a megoldása, és főleg nem közvetlenül. Krisztus örömműzenete, a szabáditás evangéliuma az ember permanens létválságának megoldását kínálja a lélek újjászülésén keresztül – és ha ez megtörténik, akkor minden egyéb válság (a pénzügyi és gazdasági is) az új ember újjáteremtett világában az „alapválság” megszűnésének folyamánként – megoldódik.

Ha egy teológiai ismeretekkel nem rendelkező újságírótól nem várható is el, hogy a fenti tanítást ismerje, az azonban már elgondolkodtató, hogy egy vallásfilozófus ne tudná, milyen kontextusból származ(hat)nak egy evangélikus igehirdetés válságra vonatkozó szavai, az pedig megdöbbentő, hogy azonnal „pártpolitikainak” minősíti őket. Bár ez esetben újságíró és interjúalanya egy érezhetően tendenciózus egyházkritikai összekacsintás révén volt igazságtalan egyházunk elnök-püspökével szemben, az azonban nem lenne szerencsés, ha az evangélikus egyháztagok is ugyanezt a hibát követnék el – a kérdéses példák értelmezésénél tehát igyekezzünk minél objektívebbek maradni.

Finoman szólva nem elegáns és nem tisztességes egy teológiai tartalmú szövegész olyan megnyilatkozások közé helyezni, amelyeknek már valóban vannak erőteljesen politizáló vonatkozásai és utalásai – amit kétségtelenül el lehet ismerni és éles kritika tárgyává lehet tenni. Gábor György ugyanis egy kalap alá veszi Ittész püspök mon-

datait teljesen más jellegű megnyilvánulásokkal. Például annak az egyházmegyei bíróságnak a határozatával, amely felmentette *ifj. Hege-dűs Lórántot*, aki engedélyezte egy holokauszttagadó történésznek, hogy előadást tartson egy református egyházközség termében. A vallásfilozófus gondolatmenetében a fenti igehirdetés egy szintre kerül azzal a jelenséggel, amikor a felekezetek lelkeszei magánemberként megáldották Magyar Gárda zászlaját, megint úgy állítva be az eseményt, mintha tettükkel egyházuk hivatalos álláspontját hirdették volna. (Annak említése kimaradt a cikkből, hogy az evangélikus egyház több sajtóorgánumban fizetett hirdetésben jelentette meg a szélsőségek-től világos egyértelműséggel elhatárolódó nyilatkozatát.)

Az újságíró azon felvetésére, hogy a keresztény egyházak nem tiltakoztak a kisebbségeket érő erőszak ellen, „holott 2008-at ők a Biblia évének nyilvánították”, a vallásfilozófus azzal válaszolt, hogy „a Biblia éve idehaza a csendes kirekesztés eseményévé vált. A nagy keresztény egyházak kisajátították maguknak a rendezvényeket, mintha csak hozzájuk szólna a szöveg.” A „csendes kirekesztés” vádja csendes tűnődést válthat ki sokunkból: vajon hogyan válhat a kirekesztés eszköze egy olyan programsorozat és médiakampány, amely a Biblia szélesebb társadalmi népszerűsítését, az egyházon kívüliekkel való megismertetését tűzte ki céljává, és e téren nem elhanyagolható eredményeket is elért?

Az elmúlt években egyre fokozódó mértékben vagyunk tanúi a társadalmi és politikai közbeszéd minőségromlásának, eldurvulásának, a megosztást célzó, a tényeket elferdítő, tudatosan csúsztató, manipulatív megnyilatkozásoknak. A vallásfilozófussal készült interjú érezhetően arra tesz kísérletet, hogy helyénvalónak látszó, intellektuális stílusban mutasson rá a közbeszédnek ezekre a társadalmi tudatot romboló, deformált jelenségeire. (A cikk egyébként nemcsak az egyházi, hanem a politikai szférában jelen lévő, kétségkívül vitatható közszereplői megnyilatkozások értékelésére is kitér.) A sok megfontolásra érdemes felvetés mellett azonban az nem segítette elő ezt a törekvést, hogy egy olyan teológiai tartalmú és motivációjú igehirdetés mondatait is odasorolták, amelynek semmi keresnivalója nincs az említett példák között.

Napi húsz órában sugároz Kárpátaljáról a Sion Rádió

E hónaptól lényegesen megújulva, bővebb műsoridőben és élő adásokkal jelentkezik a Kárpátaljai Református Egyházközség interneten is hallható Sion Rádiója.

A Beregszászból sugárzó rádió február elejétől az előre rögzített műsorok mellett élőben közvetített adásokkal is jelentkezik annak köszönhetően, hogy támogatói jóvoltából sikerült beszereznie az ehhez szükséges műszaki eszközöket – nyilatkozta *Birta Zoltán*, a Sion Rádió adásszerkesztője a beregszászi *Kárpátalja* című hetilapnak.

Birta elmondta, hogy a technikai

berendezés beüzemelésében a miskolci Európa Rádió munkatársai segítettek beregszászi kollégáknak, s ennek köszönhetően a csatorna húsz órában lesz hallható a www.refradio.eu internetes honlapon naponta reggel kilenc órától másnap hajnali fél ötig. Ez a műsoridő lehetővé teszi, hogy – sok hallgató kívánságának eleget téve – az Amerikai Egyesült Államokban élő magyar közösség is megfelelő időben hallhassa a kárpátaljai rádiót – tette hozzá a szerkesztő.

Mint kifejtette továbbá, bővült a rádió munkatársi gárdája, több ripor-

ter, egy vágó és önkéntesek gyarapították a munkaközösséget. Változott a műsorok tartalma is, így naponta friss közéleti és egyházi hírekkel, magazinjellegű műsorokkal és időjárás-jelentésekkel jelentkezik – részben élő adásban – a stúdió. Újdonságnak számít a naponta – budapesti idő szerint – délután fél háromkor jelentkező, élőben közvetített és aznap este fél hétkor megismételt kívánságműsor, amely mobiltelefonon, e-mailben és skype-on is fogadja a hallgatók jelentkezését – közölte végül Birta Zoltán.

► MTI

„Az ország papja”

Ünnepi időutazás a Deák téren

► Folytatás az 1. oldalról

A Lutheránia énekkar Kapi Gyula 46. zsoltárát, a Deák téri gyülekezet ifjúsága pedig Székács-énekek feldolgozásait adta elő.

A nap programja délután hat órakor a gyülekezeti teremben folytatódott, ahol az *Asztali beszélgetések* keretében Székács József gyermekkoráról, emberi arcáról, a protestáns pátens elleni küz-

delemben betöltött szerepéről, illetve családtagjairól adott egy-egy rövid ismertetést Koszorús Oszkár orosházi helytörténész, Zászkaliczky Péter lelkész és Kertész Botond egyháztörténész. A beszélgetés résztvevői örömmel mutatják be a püspök nyomtatásban is megjelent visszaemlékezéseit. A kötet Kertész Botond szerkesztésében és az Akadémiai Kiadó gondozásában a bicentenáriumi alkalmából látott napvilágot.

Az est egészen különleges pillanata volt, amikor *Barabás Miklós* Székács Józsefről készített és ez alkalomból kiállított olajfestménye előtt mutakozhattak be a leszármazottak.

Gáncs Péter köszönetnyilvánító szavai után a szeretetvendégség *Deák László* orosházi lelkész személyes hangú áhítatával zárult.

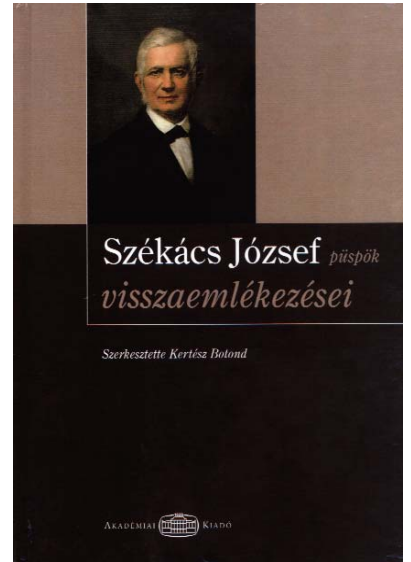
■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS

Egy életút krónikája

Kétszáz esztendeje, 1809. február 2-án született Székács József, az első pesti magyar evangélikus lelkész, későbbi bányakerületi püspök, jeles egyházi író és műfordító.

Az évfordulóra látott napvilágot a püspök emlékiratait tartalmazó reprezentatív kiadvány. Ez azért jelentős, mert az 1866 és 1876 között papírra vetett sorokat teljes egészében csak most olvashatjuk először.

Dr. Salacz Pál, az egyik Székács dédunoka gépiratot készített az emlékiratról, majd az eredetét 1971-ben elhelyezte az Akadémia könyvtárában. A közelgő bicentenáriumra készülve az ükunoka, Salacz Edina és férje, Rochlitz Miklós vette kézbe a visszaemlékezés megjelentetésének teendőit; ennek érdekében mozgósították is a szépszámú Székács leszármazottat. A kézirat gondozására megnyerték Kertész Botond történést, a kiadás támogatására a Magyar Tudományos Akadémiát, a Magyarországi Evangélikus Egyházat és az Evangélikus Országos Gyűjteményeket.

akkor Székácsot szuperintendenssé választották.

Székács szolgálata alatt a pesti magyar evangélikus gyülekezet örvendtes gyarapodásnak indult, az egyházközség a magyarosodó polgárság egyik jelentős szellemi központjává vált. A könyvből képet kapunk az is-

Székács József lelki hagyatékából

Apjának gyermekkorából őrzött szavai: „Tanuld meg fiam, hogy a szegény embernek kétszeresen fáj, ha becsületében gázolódnak.”

Székács Józsefné Vörös Júlia

„Most 36 esztendő után megindult kebellem tehetem azon valomást, hogy e házasságot soha nem volt okom megbánni; sőt áldom az Istent, hogy nekem Juliskámban egy ily hű, gondos, okos, gyengéd nőt, gyermekeimnek benne ily páratlan anyát ajándékozott. Mintha Isten öt papnének teremtette volna, úgy beletalálta magát szerepébe; szelidségével megnyerte a hívek szívét, gyűlölte a feltűnést; öltözködése, magaviselete, társalgása egészen papnéhez illő volt; háza a rend és tisztaság példánya; a betegek és szegények iránti részvéte a legpéldásabb. Ha az egyik ajtón az én szigorúságom elriasztott valakit, bizonyos, hogy az nőm ajtaján visszakerült hozzám, ki szerényen tette meg megjegyzését, hogy tán igazságtalan voltam némileg. Színház, mulatságok, stb. ránézve közönyös dolgok voltak; az ő legkedvesebb színháza családi köre volt.”

„Soha sem tartozott gyengéim közé, hogy feltoljam magamat.”

Visszaemlékezése József nádor feleségével, Mária Dorottával zajlott beszélgetésére: „Nem a nádornét láttam magam előtt, hanem egyikét azon hitbuzgó matrónáknak, kik a dicsőséget Istennek adják meg, s azt, amit ők tesznek, semmiben sem ve-

szik, s csak eszközöknek tekintik magukat az Úrnak kezében, legföllebb azt vallván be gyermekded örömmel, hogy nem voltak épen haszontalan eszközök.”

Báró Podmaniczky János egyházfelfüggetlőnek szemébe mondott vélemény: „Méltóságod folyvást ígér és soha sem ér rá üdvös ígéreteit beváltani, úgy annyira, hogy majd azt prédikálják kopersójánál, 80 évig akarta a jót, de nem ért rá, mert korán halt meg.”

„...a tekintély előtt meglapulni az egyház ügyeinek elárulása lett volna.”

„Tagadom az állam azon jogát, hogy az az egyház megkérdése és beleegyezése nélkül törvényt hozhasson az egyház számára.”

„Ha a gyülekezetre evangélium-szerű meggyőződése miatt dragónáde (= katonai elnyomás) vár, itt a gyülekezet méltán megvárja a lelkészét, hogy azt mellével fedezze, miként, hogy a gyülekezet is, mint egy férfiú álljon a lelkész mellett és mögött. Mert ha ily eldöntő percekben magára hagyjuk azon gyülekezetet, melynek jótéteményeit élvezzük, az Úr jellemzése szerint nem pásztorok vagyunk többé, hanem béresek.”

„Inkább nyomorgunk és szenvedünk tehát, hogy szabadok maradjunk, – semhogy (...) eláruljuk apánk hitét és egyházunk vérell szerzett jogait.”

„Azt, hogy mi itt három nyelvűek, de egy hitűek vagyunk, nem mi, hanem Isten rendelte így. A mi feladatunk az, hogy a hit közösségét ne rendeljük alá a nyelvnek, hanem a nyelv álljon a hit szolgálatában, mert Isten nem nyelvünk és ennek gyümölcsei szerint ítéland meg minket.”

„Csontjaink porrá lehetnek, nevünk feledésbe mehet, de az igazságok, melyeket hirdetünk; az erények, melyeket gyakorlunk; azok élni fognak és boldogítandják még a késő emberiséget is.”

„Én inkább megcsalatom magamat százszor, hogysem egyszer terheljem lelkiismeretemet könyörületlenség vádjával.”

Házasságának évtizedeiről: „Voltak koczódásaink is, mi rendszerint onnan származott, hogy mind a ketten nagyon idegesek voltunk. Ezen úgy segítettünk, hogy szabály gyanánt állítottuk fel, miként egyszerre ketten soha sem haragszunk, hanem csak akkor beszélünk egymással, ha a harag már lecsillapult. Ennek két jó oldala volt, az, hogy a duzzogónak soha sem volt alkalma feleselést idézni elő, és hogyha aztán helyre állt a nyugalom, akkor rendszeren azt találtuk, hogy a dolog oly egyszerű, oly jelentéktelen, hogy bizony kár volt volna duzzogni miatta.”

Visszatekintés gyülekezeti szolgálatára: „Nem adhatok hálát eléggé Istennek azon kegyelméért, hogy így megsegített; hogy soha köztem és a hívek között lényeges összeütközés soha nem volt; hogy a hívek megbíztak bennem s becsületesen támogattak mindenkor; hogy irántam és családom iránt folytonos és gyengéd figyelemben nyilatkozó szeretettel viseltettek; hogy azon méltán irigyelt lelkészekhez tartozom, kiket hívei a megbecsülés, az elismerés karjain hordoztak mindenkor és még ellenségei is – örömet tettek azon vallomást, hogy kevesebb, vagy nagyobb sikerrel, de mindenkor híven teljesítettem kötelességemet. A dicsőség mindezekért az Istené, kinek neve legyen áldott mind örökkön örökké. Amen.”

Az összeállítást válogatta:
■ ZÁSZKALICZKY PÉTER

A Deák téri iskola

Az orosházi tímármester tehetséges fia kiemelkedett a hagyományos falusi életformát élők közül. A mezőberényi gimnáziumi évek után három évet töltött a soproni liceumban, ahol tanult és tanított is, mivel a saját lábán kellett megállnia.

Húszesztendős korában a délvidéki Nikolic családnál vállalt házitanítói állást, megtanult szerbül és görögül. Tanítványával Pestre érkezve bekapcsolódott a magyar irodalmi életbe, majd Eperjesen töltöttek egy tanévet, jogot hallgattott, „magyar társaságot” alapított. Részletesen olvashatunk régi álmának megvalósításáról, külföldi tanulmányútajairól.

A könyv felerészben Székács pesti éveiről szól, 1837-től – magyar lelkészválasztásától – 1876-ban bekövetkezett haláláig. Munkásságának legjelentősebb eredménye, hogy vezető szerepet játszott a protestáns egyházak autonómiáját megszüntető pátens elleni harcban. 1860-ban elérték a pátens visszavonását, ugyan-

korlaigról, a gimnázium fejlesztéséről és arról is, hogyan emlékezik Székács két lelkészársára, a német Lang Mihályra és a szlovák Jan Kollárra.

Kertész Botond alapos munkát végzett, időrendben összefoglalta Székács József életének legfontosabb eseményeit, rengeteg latin, német, francia kifejezést ültetett át magyarra, összeszedgette a kötetben szereplő több száz fő életrajzi adatait.

■ KOSZORÚS OSZKÁR

Székács József püspök visszaemlékezései. Szerkesztette, sajtó alá rendezte, jegyzetekkel ellátta, a névmagyarozatokat készítette és a bevezető tanulmányt írta Kertész Botond. Budapest, 2008, Akadémiai Kiadó. Ára 3950 forint. A könyv a Luther Kiadó könyvesboltjában (1085 Budapest, Üllői út 24.) és a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4.) is kapható.

Zászkaliczky Péter, Kertész Botond, Koszorús Oszkár és Gáncs Péter

Szeretettel, tettel

A melléklet összeállításában részt vettek: BAGI JULIANNÁ, a támogató szolgálat vezetője, DOBROTKA PÁLNÉ klubvezető, GELLAI JÓZSEF NÉ vezető gondozónő, JANURIKNÉ CSONKA ERIKA módszertani osztályvezető, LÁZÁR ZSOLT igazgató, SZABÓ SZILVIA közösségi koordinátor, TÓTHNÉ TÓTKA EDIT otthonvezető

Bemutatkozik az Ótemplomi Szeretetszolgálat

„Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljete” (Fil 4,4)

Az Ótemplomi Szeretetszolgálat (5540 Szarvas, Vajda P. u. 7.) tizenhét évvel ezelőtt kezdte meg szolgálatát a Szarvason élő idősök körében. Négyágas szeretetotthonból indult el, ma pedig integrált intézmény formájában nyújt alap- és szakosított ellátási formákat három csoport: az idősök, a fogyatékkal élők és a szenvedélybetegek számára.

2009. február 15-e intézményünk életében a hálaadás napja. Újabb építészárny átadására, felszentelésére kerül sor, *Gáncs Péternek*, a Déli Egyházkerület püspökének a szolgálatával.

A következőkben bemutatkoznak az egyes szolgáltatások. Bízunk benne, hogy miután megismeri az itt folyó munkát, sok gyülekezet érzi majd a hívást arra, hogy hasonló szolgáltatásokat kezdjen országszerte.

Szeretotthon

1992. évi indulása óta mára negyvenkilenc férőhelyes otthonná nőtte ki magát. 2002-ben vette át az intézmény irányítását *Lázár Zsolt* lelkész, az otthonvezetői feladatokat pedig *Tóthné Tótká Edit*. Számos beruházás és építkezés után ma a szeretotthonnak huszonkilenc lakószobája van, melyekben majdnem ugyanennyi fürdőszoba is tartozik.

A lakók ápolását-gondozását felkészült szakemberek végzik, akik a nap huszonnégy órájában készek odafigyelni az ellátottak egyéni igényeire. A bentlakó idősök számára biztonságot jelent az ápolók állandó jelenléte.

Február 15-én tetőtér-beépítéssel újabb hét fürdőszobás, klímás szobát adunk át ünnepélyes keretek között a beköltözni vágyóknak.

Lakóink nem csak Szarvasról és a környező városokból érkeznek; Istennek hála, jó hírünk az ország különböző régióiba, városaiba is eljut. Az idősök és hozzátartozóik bíznak az intézményben, mert egyházi fenntartású, és bíznak az itt dolgozóknak, mert hamar meggyőződnek arról az elhivatottságról, amellyel a személyzet a munkáját végzi.

Élítő az idősklubok életéből

Megkértük *Dobrotka Pálnét*, az idősök nappali ellátásának szakmai vezetőjét, hogy mutassa be az intézményhez tartozó klubokat.

– Intézményünkben három idősök klubja működik. Egy a központi épületben, a szolgálat székhelyén (hetven férőhelyes), kettő pedig a Szarvashoz tartozó külterületeken található, Középhalmon harminc férőhellyel, illetve Furugyon húsz fővel.

Klubtagjaink naponta látogatják intézményünket. Nagy segítség, hogy a személyszállítást saját gépjárművekkel tudjuk megoldani. Így az az idős ember is közösségben lehet, aki mozgásszervi vagy éppen más akadályok miatt nem tudná rendszeresen igénybe venni a klub programjait.

– Milyen programok várják a klubtagokat?

– Az egyik legfontosabb dolog a közösség. Az idős embert sok veszteség éri: egészségi állapotának rom-

ta rendszeresen szerveznek úgynevezett mindennapos tornát. Igen kedveltek a képességmegőrző, terápiai célú foglalkozások, illetve a kéz-

műves-foglalkozásokon a különböző technikák alkalmazása, díztárnyak készítése.

A kognitív képességeket, gondol-

Az Ótemplomi Szeretetszolgálat módszertani osztályának feladatairól

„...ügyeljünk egymásra, a szeretetre és jó cselekedetekre való felbuzdulás végett...” (Zsid 10,24; Károli-fordítás)

2007. július 1-jétől végzi intézményünk a Magyarországi Evangélikus Egyház megbízásából a módszertani feladatokat. A feladatok között a legfontosabb a szociális szolgáltatást nyújtó intézmény részére komplex módszertani információnyújtás, szakmai programok véleményezése, szakértői feladatok ellátása a vonatkozó jogszabályok és szakmai követelmények, valamint a szakszerűség, a humánus, a keresztény hagyományok és értékrend jegyében.

Igényfelmérés, információszolgáltatás

Az intézmények közötti információáramlás, a naprakész információszolgáltatás intézményünk alaptevékenységei közé tartozik. Az információáramlás kétirányú. *Információ szolgáltatás az intézményeknek* hatékonyabb működésük érdekében. Igény szerint szakmai és módszertani segítségnyújtás, tanácsadás szakmai kérdésekben, gondozási módszerekben. Személyes konzultáció lehetőségének felajánlása és szakmai anyagok megküldése valamennyi intézménynek.

Információk gyűjtése a szociális ellátórendszer sajátosságairól, problémáiról, az alkalmazott módszerekről, a gondozási tevékenység ellátásáról. Országos méretű adatbázis létrehozása, naprakész vezetése, valamint adatszolgáltatás a Szociális és Munkaügyi Minisztérium Családi és Szociális Szolgáltatások Főosztálya által nyilvántartott férőhelyfoglaló rendszer számára.

Jogszabályi változások folyamatos nyomon követése, megfelelő tájékoztatás nyújtása az intézmények vezetői számára.

Jogszabályok véleményezése: véleményezzük a hozzánk megküldött jogszabálytervezeteket, abban bízva, hogy véleményünk elősegíti a jogszabályváltozások folyamatában az egyházi intézmények érdekeinek érvényesülését.

Kapcsolattartás az intézményvezetőkkel

Folyamatosan az intézményvezetők rendelkezésére állunk, igény szerint lehetőséget nyújtunk számukra a közvetlen és közvetett kapcsolattartásra, tanácsadásra. Az intézmények felmerülő szükségleteit, problémáit, javaslatait rendszeresen figyelemmel kísérjük. Arra törekszünk, hogy a segítségnyújtás intézménytípusonként minél differenciáltabb legyen, illeszkedjen az intézmény profiljához.

Szakmai ellenőrzések végrehajtása

2008-ban tizennégy országos, illetve gyülekezeti fenntartású szociális intézmény módszertani ellenőrzését végeztük el a területileg illetékes regionális közigazgatási hivattal, illetve a helyi önkormányzattal egyeztetve.

Tevékenységeket most kezdő, induló intézmények esetében a szakmai dokumentációkat előzetesen véleményezzük. Jellemző tendencia az evangélikus szociális intézmények alapellátásának bővítése, elsősorban az étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása terén. Az elmúlt évben öt szakvéleményt bocsátottunk ki alapszolgáltatások működési engedélyeztetéséhez.

A tudományos kutatómunka eredményeinek közlése

A szociális ellátásokat érintő tudományos kutatómunka eredményeinek figyelemmel kísérése, elterjesztésének és gyakorlati alkalmazásának elősegítése érdekében munkacsoportunk a teljesség igénye nélkül összeállított egy szakirodalom-jegyzéket, melyet a *Módszertani Hírléve*lben közzé is tett.

Konferenciák és képzések szervezése, munkatársak továbbképzésének, önképzésének segítése

- „Hogyan tovább, támogató szolgáltatás, közösségi ellátás?” – 2008. május 15.
- Gyenesdiási diakóniai csendesnapok – 2008. május 26–28.
- Révfülöpi diakóniai csendesnapok – 2008. július 28–30.
- Gyenesdiási diakóniai csendesnapok – 2008. szeptember 1–3.

Intézményünk kreditpontot adó szakmai továbbképzéseket szervezett a szeretetszolgálatok szakdolgozóinak *Szociális helyzetfelmérés és A haladoklás, a halál és a gyász* munka témában.

Intézményünk módszertani osztályának munkatársai részt vettek a Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Osztályának, a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézetnek, valamint a Szociális Igazgatók Magyarországi Egyesületének a rendezvényein, szakmai műhelyein.

Az intézmény az idősök fizikai és egészségügyi ellátásán kívül lehetővé teszi a lakók számára a hitélet gyakorlását naponkénti áhítattal, illetve egyéni lelkészi beszélgetéssel. Rendszeresen vannak foglalkozások, melyek a bentlakók életét hivatottak színesebbé tenni. Ezek az alkalmak az idősök többsége szívesen részt vesz.

Annak érdekében, hogy a lakók minél elégedettebbek legyenek, folyamatosan igyekszünk emelni az otthon és az ellátás színvonalát; új tálaló-melegítő konyhát, ebédlőt, két lakószobát alakítottunk ki, felújítottuk az úgynevezett Kovács-parókiát, ennek eredménye nyolc új fürdőszobás szoba...

lása, házastársának elvesztése; a gyermekek megkezdik önálló életüket, kevesebb időt tudnak fordítani a szüleikre; a barátok elmaradnak, aminek a fő oka a betegségek kialakulása – mindez elmagányosodáshoz vezet.

A klubtagok baráti közösséget alkotnak, ahol elmondhatják egymásnak gondjaikat, örömeiket. Változatos programok teszik színessé a mindennapokat.

A délelőtti áhítatokat *Horváth Z. Olivér* lelkész, mentálhigiénés munkatárs, *Zátonyi János* nyugalmazott lelkész és *Lázár Zsolt* lelkész végzi.

Hetente két alkalommal gyógytoronász vezetésével mozgásterápia folyik. Ezenkívül a gondozónők napon-

kodást, figyelmet, emlékezetet tartják frissen a különböző társasjátékok, memóriajátékok. Időseink szívesen énekelnek, nótáztatnak. Kapcsolatban vagyunk a helyi népdalkörrel, a Benka Gyula Evangélikus Általános Iskola és Óvoda osztályközösségeivel. A kulturális előadások – különösen ha gyermekek szájából hangzanak el – mélyen megérintik időseink szívét.

Az egyik legnépszerűbb program a „szomszédolás”. Időközönként meglátogatjuk a külterületi klubok tagjait, vagy éppen mi látjuk vendégül őket. Jó kapcsolatot alakítottunk ki az önkormányzati fenntartású idősök klubjával is. Közös programokon is részt vettünk. Ilyen volt az „elmebajnokság”, amelyen a Békés megye különböző településeinek működő klubok tagjai mérköztek meg egymással. Időszakonként egészségmegőrző napokat szervezünk, amelyeken az egészséges táplálkozás és életmód, az egészségi állapotnak megfelelő testmozgás kerül a középpontba.

Kirándulásokat is szervezünk: sétahajózás a Körösön, kirándulás Egerbe. Ezenkívül jó időben lehetőség van rövidebb sétákra.

Időseink mindennapi ügyes-bajos dolgaikban is számíthatnak ránk: ügyintézés, bevásárlás, orvoshoz eljutás, gyógyszerkiváltás; a személyi higiéné megtartása, felsőruházat tisztítása, napi egyszeri meleg étel biztosítása. Gondozóink elhivatottsága, szakértelme megnyilvánul munkájuk során.

– *Kérem, néhány szóban mutassa be a külterületi klubokat!*

– A furugyi klub különleges helyzetben van. A kis szákletelepülésen mindössze harmincnyolcan élnek, kivétel nélkül idős vagy szociálisan hátrányos helyzetű emberek. A három sor tanyából álló Furugyon egy kocsmá és az idősök klubja nyújt közösségi színteret az itt élőknek. A bolt, az egészségügyi sürgősségi ellátás, az ügyintézés mind-mind a klubhoz kötődik. *Szemes Józsefné, Marika*, aki furugyi lakos, már több mint tizenöt éve végzi itt áldásos munkáját. Egy éve került ebbe a klubba *Molnárné Juhász Eleonóra*, aki fiatalos lendületével, empátiájával, önzetlenségével hamar elnyerte az itt élő, egyébként az idegenekkel szemben bizalmatlan emberek szeretetét.

A másik külterületi klub Középhalmon működik, már több mint egy éve. A tanyagondnoki szolgálattal együtt sok idős ember számára jelent biztonságot, mindennapi programot. Az itteni klubtagok nagyon aktívak. Bámulatos a nehéz körülmények ellenére is töretlen jókedvük, humoruk. Nem csak az általunk szervezett programokban vesznek részt szívesen, de saját ötleteik is vannak, amelyeknek a megvalósításában nekünk csak segítenünk kell. Ilyen például a már említett „szomszédolás”.

Rendeztünk már közösen kézimunka-kiállítás, szüreti mulatságot, nőnapot, és még sorolhatnám a sok közös alkalmat. A legközelebbi a közös farsangi mulatságunk lesz. Minden klub készsül egy kis műsor-

ral. Természetesen a farsangi fánk és a jó hangulat sem marad majd el.

Reméljük, hogy jókedvünket a jövőben is meg tudjuk őrizni Isten segítségével, noha a mai helyzetben a szociális szféra is áldozatul esik a politikai-gazdasági nehézségeknek. Az egyre nagyobb megszorítások ellenére továbbra is szeretnénk a legjobbat nyújtani mindazoknak, akik hozzánk fordulnak idős napjaikban. Ezért kérjük Isten segítségét klubtagjaink és mindnyájunk életére, a munkánkra.

Étkeztetés, házi segítségnyújtás

Folyamatosan fejlődő szolgáltatásainkat, az étkeztetést és a házi segítségnyújtást egyre többen veszik igénybe. Az ellátást igénybe vevők nemcsak az ebédhez juthatnak hozzá otthonukban, hanem további gondoskodásban is részük lehet. Megkérdeztük, hogy mit is jelent ez az időseknek és a hozzátartozóknak.

Erzsike néni: „Délben, amikor a gondozó megérkezik az ebéddel, nemcsak az ételhordót teszi le az asztalra, hanem megkérdezi, hogy érzem magam. Segít megteríteni az ebédhez, felsöpör vagy elmosogat, és közben tudunk váltani néhány szót egymással. Az egyik szomszédom is át szokott néha jönni, de mindig nem várhatom el, hogy segítsen. Ezek a találkozások pedig rendszereséget is hoznak a napjaimba. Megkedveltem a gondozónőt is. Most már hiányozna.”

Terike néni fia: „Egy háztartásban élek édesanyjammal, de egész nap dolgozom. Anyukám a betegsége miatt gyakran elfelejt dolgokat, például délben nem veszi be a gyógyszert, vagy csak a felét; a főzés sem megy már neki. A gondozónő délben viszont mindezt megoldja. Reggel nyugodtabban köszönök el anyutól, mert tudom, hogy ha délben nem kapok is hírt felőle, minden rendben van otthon.”

János: „Beteg vagyok, és nem mindig van erőm bemenni a városba elintézni a dolgaimat. Ezért is van szükségem arra, hogy elhozzák az ebédet. Amikor találkozom az »ebédszállítóval«, megkérhetem arra, hogy váltsa ki a gyógyszeremet, vagy adja fel postán a csekkjeimet. Ilyenkor kisebb munkákat is rábízhatok. Ezenkívül ha több időt igénylő takarításra van szükségem, ezt is meg tudom beszélni vele.”

Tanyagondnoki szolgálat

A Szarvashoz tartozó külterületen (zárt településrészen, tanyasoron, bokortanyákon) és szétszórta él a lakosság 18%-a. A tanyákon élők igényeit felismerve döntött úgy az intézmény vezetője, hogy kiegészíti a szeretetszolgálat tevékenységét két tanyagondnoki szolgálattal, valamint a középhalmi idősek klubja működésének a biztosításával. A két körzet földrajzilag közel van egymáshoz, így a klub épülete a szolgálatok bázisa is lett egyben.

Olyan személyeket kerestünk a feladat ellátására, akik ismerik az itt élőket, sőt közöttük élnek, megfelelő szociális érzékenységgel rendelkeznek, empatikusak, ismertek és elismertek a lakosság körében. Egyikük Zátanyi János nyugalmazott evangélikus lelkész, aki a tanyagondnoki feladatok mellett végzi az idős emberek, a magukra maradtak, a betegek látogatását és lelkipozását. A másik kolléga *Dernovics László* önkormányzati képviselő, aki már korábban is szívén viselte az itt élők sorsát, és próbált megoldást találni a problémáikra.

A tömegközlekedés hiányát pótolja a tanyagondnoki szolgálat gépkocsija, mely jelentősen megkönnyíti az időseknek, a betegeknek vagy éppen a kisgyermekes szülőknek az orvoshoz való eljutást, a hivatalos ügyek intézését, a védőnői szolgálat igénybevételét, illetve az iskolába, óvodába járást.

Közkedveltek az úgynevezett szervezett bevásárlóutak, amelyek keretében több személy is eljut a nagyobb áruházakba, ahol lényegesen olcsóbban juthatnak hozzá a szükséges árucikkekhez. Nagyobb tételű vásárlás esetén a hazaszállításban is segít a szolgálat.

A középhalmi idősek klubja a helyi közösségi élet központja lett. Azonban a klubtagok nagy része a távolságok miatt nem tudná igénybe venni a szolgáltatást, ha nem állna rendelkezésre a tanyagondnoki gépkocsi. Ez-

programokat: tanyanap, gyermeknap, családi nap, főzőverseny, Mikulás-, karácsonyi ünnepség, disznótor.

Támogató szolgáltatás

Szolgáltatásunk 2005 januárjában indult, elsőként a városban. Célja a fogyatékkal élő embereknek a lakókörnyezetükben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint – életvitelük önállóságának megőrzése mellett – a lakáson belüli speciális segítségnyújtás. Szolgáltatásunkkal csökkenteni kívánjuk a fogyatékosokból származó hátrányokat.

Kiemelt feladat a rehabilitációs szemlélet és a fogyatékosellátás szakmai alapelveinek megfelelő segítségnyújtás, hogy a fogyatékos személy meglévő képességeinek megőrzése és fejlesztése által teljesebb testi-lelki életet élhessen. A fogyatékkal élők számára nemcsak otthonukban nyújtunk segítséget, hanem kiegészítjük életüket kerekesszékes szállítással is alkalmas gépkocsikkal. Eljuthatnak gondozottaink, betegek a közintézményekbe, helyi egészségügyi intézményekbe, vidéki kórházakba is. Továbbá korábban és a jövőben is lehetővé tettük, tesszük istentiszteletekre, áhítatokra, rendezvényekre való eljutásukat.

2009. január 1-jétől a támogató szolgáltatás nem kötelező önkormányzati feladat. Az ellátás működtetését az állam a fenntartókkal kötött finanszírozási szerződések útján támogatja. A finanszírozási szerződést három évre kell megkötöni. Ebben az évben beadtuk pályázatunkat a további, folyamatos működtetést megcélözva. Sikerrel jártunk, így a súlyosan fogyatékos személyek számára fenntartott szolgáltatásunk a jövőben is elérhető lesz.

Van kiút

A szenvedélybetegségek a társadalmi változások és egyénre ható következményeik (értékrendzavar, értékrendhiány, eszmék, célok, modellek hiánya) miatt alakulhatnak ki. Az emberek jelentős hányada nincs felkészülve a változásokra, nem tud „jól” alkalmazkodni, és az ebből eredő feszültség kezeléséhez a korábbi stresszcökkentő és problémamegoldási módok elégtelennek bizonyulnak.

Egyre többen és egyre gyakrabban használnak feszültségcsökkentő

gyógyszereket, nyúlnak alkoholhoz, kábítószerhez. Ez a reakció kóros kört indít be, amelyben a rendszeres, egyre növekvő mennyiségű alkoholfogyasztás következtében csökken az esély a ténylegesen hatékony problémamegoldásra. Ezután hamar kialakul a függőség és a különböző egészségkárosodások állapota, ezzel párhuzamosan pedig gyengül az egyént körülvevő természetes támaszrendszer – család, barátok, munkatársak – segítő ereje is.

Az érintett személy kezdetben tagadja a probléma meglétét, nehéz beismernie, hogy szenvedélybeteggé vált. Később, amikor már felismeri a baj súlyát, és szeretne szabadulni függősége tárgyától, gyakran előfordul, hogy nincs elég akaraterője egyedül végigjárni a gyógyulás útját.

Pedig nem kell egyedül járni az úton, mert van segítség!

Intézményünk 2007. január 1. óta vállalja a szenvedélybetegséggel küzdők segítségét. A szakorvosok és egyéb szociális szolgáltatók is támogatták kezdeményezésünket, mivel a városban nem működik más, hasonló ellátási forma. 2008 őszén szolgáltatásunk folyamatos működtetéséhez pályázatot nyújtottunk be. A sikeres pályázás lehetővé tette, hogy három évre biztosított legyen a szenvedélybeteg ellátása városunkban.

A közösségi ellátás során várható, hogy a szolgáltatást igénybe vevő betegek visszailleszkednek a közösségbe, a társadalom integrált és teljes jogú tagjai maradnak. A szociális és mentális gondozás során az egészségügyi ellátáshoz való hozzájárás támogatásával egészségi és pszichés állapotuk javul, vagy az állapotromlásuk üteme csökken.

Meglévő képességeik és készségeik kibontakoznak, a mindennapi életükben adódó konfliktusok feloldásában és problémáik megoldásában jártasságra tesznek szert. Mindezek által reális esély mutatkozhat a munka világába való visszailleszkedésükre is.

Ezen problémák megoldásához nyújtanak segítő kezet közösségi gondozóink munkaidőben. Munkaidőn kívül krízisvonal áll a rászorulóknak rendelkezésére, amely bárki számára elérhető a nap huszonnégy órájában. Így senki sem marad egyedül a problémájával, azonnali segítséget kap a szociális jelzőrendszer tagjaitól.

Evangelikus felnőttképzés Szarvason

Az Ótemplomi Evangelikus Egyházközség immár mint akkreditált felnőttképzési intézmény kezdhetette meg legújabb képzését és foglalkoztatásra irányuló projektjét.

A gyülekezet munkatársai elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű embereket szólították meg. Ide tartoztak az elavult vagy nem piacképes végzettségűek, alacsony iskolai végzettségűek, negyvenöt év feletti, huszonöt év alattiak, roma származásúak, megváltozott munkaképességűek, tartós munkanélküliek. Ezt a programunkat az előző népfőiskolaihoz hasonlóan az Európai Unió támogatja, és jelentős segítséget kaptunk az országos egyháztól is.

Lázár Zsolt projektvezető, lelkész vezetésével 2008. július 1-jén kezdődött a program. Keretében húsz fő szociális gondozó és ápoló, valamint húsz fő takarító képzése történik. A képzés 2008. szeptember 29-én indult.

A jelenlegi munkaerő-piaci helyzetet is jól szemlélteti, hogy a negyven helyre közel száznegyven je-

lentkezés érkezett. Talán ebből is látszik, hogy ma már a felnőttképzés és a munkaerő-piaci képzés terén is létjogosultságuk van az egyházaknak.

A program ugyanis nem pusztán szakmai képzés, hanem a kompetenciafejlesztés és a pszichoszociális segítségnyújtás is fontos része.

A képzés alapját a korábban egy másik program keretében kidolgozott és kipróbált módszer, az úgynevezett *szakmai-lelki erősítő módszer* (SZLEM) adja. Ennek lényege, hogy fel kell ismernünk: az embernél a problémák nem csak egy-egy területen jelennek meg, hanem komplex egységben. Nem lehet tehát csak egy-egy részproblémát kiragadni és orvosolni, hanem holisztikus szemléletben kell kezelni az egyéni problémákat, és a megoldásukat az egyéni igényekhez, a munkáltatói elvárásokhoz és a munkaerő-piac aktuális állapotához kell illeszteni a test-lélek-szellem egységét felismerve.

Ez tulajdonképpen a módszer lényegének rövid megfogalmazása. Programunkat e módszer alkalmazá-

sa teszi különbözővé a többi hasonló képzéstől. A szakmai, OKJ-s végzettséget adó képzések mellé így beillesztettünk egy saját kidolgozású, akkreditált programot, az *informatikai és kompetenciaképzést*.

A képzés szakmai tárgyainak kidolgozásában részt vettek az Ótemp-

lomi Szeretetszolgálat módszertani osztályának munkatársai is. Fontosnak tartottuk, hogy a résztvevők ne csupán a szakmai ismereteket sajátítsák el, hanem lehetőségük legyen a hit alapjainak megismerésére is. Azt is fontos feladatnak tartjuk, hogy a jövő munkatársak ne csak munká-

nak, hanem szolgálatnak, élethivatásnak tekintsek új feladatukat.

A képzések intenzív jellegűek, azaz mindennap van elméleti, illetve gyakorlati foglalkozás, ezért hallgatóinknak képzési támogatást és ebédet biztosítottunk. A vidékről érkezőknek pedig térítjük az utazási költségeket, illetve szállást adunk. A takarítóképzés hallgatói március közepén fognak vizsgázni; számukra az oktatás február végéig tart. Szociális gondozó és ápoló hallgatóink várhatóan július végén végeznek.

Programunk nem kisebb feladatot vállalt magára, mint hogy a vizsgákat sikeresen teljesítő hallgatók hatvan százalékának segít munkát találni. Bízunk benne, hogy az itt végzett szakemberek egyházak által fenntartott intézményekben is találnak új munkahelyet.

Reméljük, az egyház más területein is hasznosítani tudja programunk tapasztalatait. Örömmel látjuk, hogy a református egyház felnőttképzése is elkezdődhetett; ehhez a szakmai segítséget gyülekezetünk kis csapata adta.

EVÉLET-EST

Az Evangelikus Élet legközelebbi rendezvényén Vítális Judit, hetilapunk szerkesztéségi titkára számol be a spanyolországi El Camino zarándokúton szerzett élményeiről, és tart vetített képes előadást a 780 kilométeren készített fotóiból.

Február 25., szerda 18 óra
Fehér Páva étterem, pinchelyiség
(1091 Budapest, Üllői út 7.,
a Kálvin tértől egy percre,
az épületben lift van)

A részvétel ingyenes.

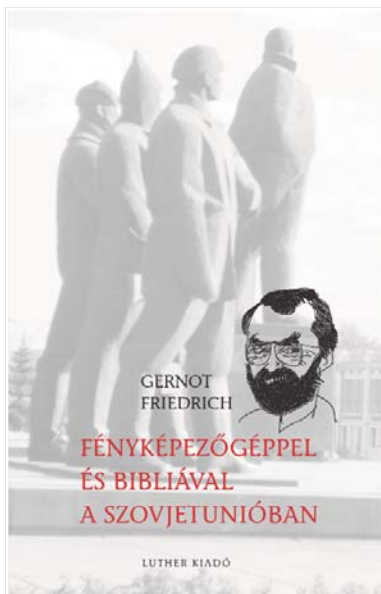
A rendezvényen megvásárolhatók a Luther Kiadó kiadványai, illetve a Harangbongás – Protestáns tollforgatók antológiája című kötet, amelyet Vítális Juditnak az út során készült képei illusztrálnak. (Ára 2500 Ft)

A hónap könyve akció – február

Gernot Friedrich: Fényképezőgéppel és Bibliával a Szovjetunióban

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangélikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül. Teljes ára 790 Ft.

<http://bolt.lutheran.hu/>
E-mail: kiado@lutheran.hu
Fax: 1/486-1229
1085 Budapest, Üllői út 24.

Meghívó február 22-én, vasárnap 18 órára a budahegyvidéki evangélikus templomba (Budapest XII., Kék Golyó utca 17.) Borsányi Márton (Lipce–Budapest) csembaló–orgona hangversenyére. Orgonán közreműködik: *Ecsedi Zsuzsa*.

A műsor egyik különlegessége, hogy a csembaló és az orgona nemcsak egymás után, hanem együtt is megszólal. A másik érdekesség: meghallhatjuk, hogyan érvényesül ugyanaz a mű először csembalón, majd orgonán. „Vendégeink lesznek” a 17–18. század kiemelkedő zeneszerzői: *J. J. Froberger, J. S. Bach, D. Buxtehude* és *J. L. Krebs*. Mindenkit szeretettel várunk a sípok és a húrok izgalmas találkozására!

HIRDETÉS

Az állam és az egyház kapcsolatának alakulása a rendszerváltás óta címmel pódiumbeszélgetésre kerül sor a szentendrei Pest Megyei Könyvtár (Pátriárka u. 7.) olvasótermében február 17-én, kedden 18 órakor. A beszélgetés résztvevői *D. Szabik Imre* nyugalmazott evangélikus elnökpüspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke és *Platthy Iván* nyugalmazott egyházügyi címzetes államtitkár, a *Stáció* című vallási magazin egyik szerkesztője. A beszélgetést *Horváth-Hegyri Olivér*, a Szentendrei Evangélikus Egyházközség lelkésze vezeti.

HIRDETÉS

Ajtó a mindenségre

Kalmár János szobrászművész kiállítása

Február 15-én, vasárnap, az összegyűlekezés napján a Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség szeretettel hívja a békásmegyeri templomba híveit, barátait és mindazokat, akik elkötelezettek a kortárs magyar művészet iránt.

10 órakor az istentiszteleten *Donáth László* prédikál. Délben ebédre várjuk vendégeinket. A tárlatot 14 órakor a gyülekezet lelkésze, *Donáth László* nyitja meg. Közreműködik *Pétery Dóra* orgonaművész. A kiállítás április 4-ig tekinthető meg.

Az egyházközség minden alkalma ingyenes, önkéntes adományaikat jó szívvel fogadjuk. Cím: 1038 Budapest, Mező u. 12., tel.: 1/368-6118.

HIRDETÉS

Az Evangelikus Külmisziói Egyesület sok szeretettel hívja tagjait és a misszió iránt érdeklődő testvéreket közgyűléssel egybekötött külmisziói napjára február 21-én 10-től 15 óráig a Deák téri gyülekezet nagyszobrájába (Budapest V., Deák tér 4.). Az együttlét az 1909 februárjában alakult jogelőd, a Magyarhoni Ágostai Hitvallású Evangélikus Misszióegyesület százéves múltjáról való megemlékezés jegyében telik. A külmisziói nap témája: *A régiek jó bizonyossága*.

Program

- *Áhítat* – *Gáncs Péter* püspök
- *Régieltől kapott örökség* – előadás, valamint az EKME történetét feldolgozó könyv bemutatója – *D. Keveházi László* nyugalmazott esperes, egyháztörténész
- *Nyitott közgyűlés* – *Zalán Péter* EKME-társelnök
- *Ebédszünet*
- *Megosztott kincseink* – pártfogói szolgálat Nairobiban
- *Úti áldás* – *B. Pintér Márta*, az EKME lelkészi elnöke

Buda ostroma és időszakos halála

Amikor üszkös rommá vált a főváros

Számos nagy csatát vívtak Buda környékén, de egy sem volt olyan véres, mint a legutolsó, vagyis az 1945. évi. A második világháború egyik leghosszabb ideig tartó ostroma üszkös romhalmazzá változtatta hazánk fővárosát. Utolsó felvonása, vagyis a német és magyar védők kitérés kísérlete pedig valóságos mészárlássá fajult. A budai Várból a Vörös Hadsereg arcvonalán keresztül mintegy huszonkétezer katona szeretett volna kitérni, de csak hétszáz jutott el a saját vonalaihoz.

Sztálin parancsa alapján Budapest bevételére a Vörös Hadsereg Kecskemét irányából 1944. október 29-én indított offenzívát. Ez a magyar főváros keleti szektora, vagyis Pest körül kiépített Attila védelmi vonal előtt november 5-én elakadt. Moszkvában hiába is számítottak arra, hogy november 7-én már díszszemlét lehet tartani a frissen elfoglalt Budapesten, új hadművelési terveket kellett kidolgozniuk. Ekkor határozták el, hogy a magyar fővárost bekerítik, és két gyűrűbe sorolják köréje. A belső gyűrűbe sorolt alakulatok feladatául tűzték, hogy ostrommal vegyék be a várost, a külső gyűrű pedig a várható német és magyar ellentámadás kivédésére volt hivatott.

Ennek megfelelően a 3. ukrán front csapatai a Dél-Dunántúlon indítottak támadást, innen nyomultak Budapest felé, áttörve a Drávától a Balatonon és a Velencei-tavon keresztül Budáig kiépített Margit-vonalat. Meg kell jegyezni: ez a vonal pontosan Buda környékén volt a leggyengébb, a német hadvezetés ugyanis nem számított arra, hogy ilyen gyorsan elérni a front, és nem tudott elegendő erőt csoportosítani oda. A támadás sikeres volt, még Székesfehérvár is elesett. A 2. ukrán front csapatai pedig a Duna bal partján, vagyis a pesti oldalon támadtak. Vác, majd a Dunakanyar is a kezükbe került.

A békés mindennapokból az ostrom polklába

Budapest körül a gyűrű december 24-én zárult be. Sztálin döntési helyzetbe került: vagy folytatja tovább a nyugati irányú támadást, és Budapest körül katlancsátát vív, vagy leállítja az előrenyomulást, és minden erejével az ostromra koncentrál. Ez utóbbi mellett döntött. Azt remélte ugyanis, hogy a magyar főváros elfoglalása után a még fegyverben álló magyar alakulatok nem folytatják tovább a harcot. Azzal már leszámolt, hogy a Magyar Királyság maradék – mintegy háromszázezer katonára becsülhető – hadereje román vagy bolgár mintára átáll a szövetségesek oldalára, de azt el tudta képzelni, hogy a honvédség leteszi a fegyvert.

Budapest szimbolikus helyzetével a német hadvezetés is tisztában volt, bár ők inkább Bécs külső védelmi övezeteként tekintettek rá. Ezzel vette kezdetét az ostrom.

A pesti hadműveletekkel párhuzamosan Budát is intenzíven támadta a Vörös Hadsereg. Karácsony napján egy előőrs rést talált a védőövezeten, és egészen a János-kórházig jutott.

Mindez meglepetésként érte a fővárosi lakosságot, amely az ünneppel foglalatossodott. El sem tudták képzelni, hogy mi vár rájuk. A boltok nyitva voltak, a tömegközlekedés üzemelt. A város élte mindennapi életét. Csúpan érdekességként írom, hogy egy orosz felderítő alakulat karácsony napján a még működő fogaskerekűn utazott le a hegyről, és a kalauz jegyet kért tőlük! Aztán

észrevette, hogy jegy helyett dobtáras géppisztoly van a számára idegen egyenruhás katonáknál, ezért inkább ő szállt le, az oroszokat pedig hagyta, hogy tovább utazzanak.

Meghiúsult ellentámadás

December végén a legsúlyosabb harcok a Városmajor környékén zajlottak, de a budai hegyekben is kemény ütközetek alakultak ki. A Mátyás-hegy például pár nap leforgása alatt hétszer cserélt gazdát. Elszántan védtek a Sas-hegyet is, hiszen annak elestével nemcsak a Citadella vált volna védtelenné, de a Vérmezőn kialakított repülőtér is, amelyet február 5-ig használtak a németek. A katlanba rekedt alakulatok légi utánpótlása ugyanis január elejétől kezdve már csak onnan volt megoldható. A Vörös Hadsereg végül február 6-án foglalta el a Sas-hegyet, és azonnal ágyúállást alakított ki ott.

A front csak január közepén stabilizálódott néhány napra, amikor a Pestről átmenekült csapatokkal erősítették meg a budai védelmi vonalakat. A harcvonal ekkor a Flórián tér – Mátyás-hegy – Városmajor – Orbán-hegy – Farkasréti temető – Sas-hegy – lágymányosi vasúti töltés mentén húzódott.

Az ostrom záró szakasza január 20. és február 11. között zajlott. A teljesen bekerített védőknek ekkor már semmi esélyük sem volt. A létszámokban és hadianyagban döntő fölényben lévő Vörös Hadsereg előrenyomulását emberfeletti erőfeszítések árán lassítani tudták ugyan, de megállítani nem. Január 25-én már csak napi százötven dekagramm kenyér és lóhúsból főzött leves volt a katonák ellátmánya. A védők ekkor már csak a budai Várat és közvetlen környékét tartották.

Magyar oldalról egyre gyakrabban merült fel, hogy tegyék le a fegyvert, ezt azonban a németek határozottan elutasították. *Hitler* megüzente: az utolsó töltényig és az utolsó emberig harcolni kell. *Hitler* azonban mást is tett: három ellentámadási kísérletet indított. A kitérés tehát határozottan elutasította, csakis az ellentámadást tudta elfogadni. A felmentéssel *Herbert Otto Gille* SS-Obergruppenführert bízta meg, a *Wiking* és a *Totenkopf* SS-páncélos hadosztályt rendelés alá.

A Konrad-hadművelés első támadása január 1-jén indult Tata–Almásfüzitő térségéből, de Zsámbéknál 6-án elakadt. Második alkalommal a németek Székesfehérvár és Mór között támadtak. Mindez január 7-én történt. *Malinovszkij* marsall azonban felkészült a támadásra: mélységen tagoltan erősítette meg az állásait. Így a németek újabb kísérlete január 9-ére összeomlott.

A harmadik ellentámadás január 19. és 27. között zajlott. Ez volt a legerősebb ellenlökés, amely során korlátozott eredményeket ért el. A Balaton és Székesfehérvár közötti térségből indult támadás ugyanis áttört a Vörös Hadsereg védelmi vona-

lát. A németek visszafoglalták Székesfehérvárt, és Budapesttől délre kijutottak a Dunához. *Tolbuhin* marsall január 27-én ellentámadásba ment át: visszaszorította az SS páncélosait, sőt Székesfehérvárt is visszavette. Ezzel még az elméleti lehetősége is megszünt annak, hogy a németek elérjék Budapestet.

Végjáték: a kitérés kísérlet

A védők reménytelen helyzetbe kerültek. *Pfeffer-Wildenbruch*, a katlanba rekedt alakulatok parancsnoka is tisztában volt ezzel. Ezért aztán február 11-én délelőtt közölte tisztjeivel, hogy még aznap este kitérnek a Várból. A legénység közvetlenül az akció előtt tudta meg a részleteket. *Pfeffer-Wildenbruch* ekkor rádión értesítette feletteseit döntéséről, majd belelőtt a készülékbe, nehogy parancsban megtiltsák a kitérést.

Az akció pontosan 20 órakor kezdődött. A megmaradt teljes német és magyar haderő, nagyjából huszonkétezer katona, a családtagok, de még a könnyű sebesültek is felsorakoztak a kitérésre. *Pfeffer-Wildenbruch* azt mondta, hogy a felmentő csapatok áttörték a szovjet ostromgyűrűt, így csak pár kilométert kell megtenniük. Tudta, hogy nem mond igazat.

A védők az Ostrom utcán ereszkedtek le a Széna térre, hogy onnan a Szi-lági Erzsébet fasoron keresztül jus-sanak el budai hegyekig, majd azokon túl a német vonalakig. A Vörös Hadsereg azonban elsöprő erejű pergőtűz-zúdított a területre. Az eredmény: több ezer magyar és német katona halt meg. Mindössze hétszáz ember érte el a német vonalakat.

Ezzel gyakorlatilag véget is ért az ostrom, bár kisebb, tisztogató jellegű hadműveletek még zajlottak néhány napon keresztül. Budapest romokban hevert, alig maradt ép épülete. A budai Vár különösképpen megsínylette az ostromot.

A rommá lőtt budavári evangélikus templom és iskola

Többek közt a Bécsi kapu téren álló evangélikus templom is súlyos károkat szenvedett. Az 1895-ben eklektikus-neobarokk stílusban épült iszterházat bombatalálat érte: a homlokzat kivételével szinte minden megsemmisült, beleértve az oltárt, a szószéket, a padokat és az orgonát is. Az újjáépítés terveit *Friedrich Lóránt és ifj. Bretz Gyula* készítette. A megújult templomot 1948 virágvasárnapján szentelte fel *Ordass Lajos* püspök.

■ JEZSÓ ÁKOS

Vargát rántott fagyús bakancs

■ T. ÁGOSTON LÁSZLÓ

Szánkózás nélkül nem élet az élet – vallottuk mély meggyőződéssel gyermekkorunkban. Mert mi már akkor, az ötvenes évek elején tudtuk, hogy az egészség megőrzésének legfontosabb eleme a mozgás. És ezt a bölcsességet szüleink, nagyszüleink is éppúgy birtokolták, mint mi. Nem ültettek a tévé elé, hogy csendben maradjunk, nem vettek nekünk különféle számítógépes játékokat, hogy elfoglaljuk magunkat a tanítási szünet idejére, sőt...

Semmi sőt! Ennyi. Eleve megóvta őket ettől a kísértéstől az az egyszerű tény, hogy még nem volt tévé. Legföljebb egy-két jól értesült hallott valamit arról, hogy Amerikában már csinálnak olyan rádiót, amelyikben kép is van. No de hát a legtöbb családnak még rádiója se volt. Akinek mégis, attól elvették a háború alatt. A piacon meg a tejszarnok előtt várakozva szerezték be az asszonyok a legújabb híreket. Igaz, ezért nem is kért senki külön előfizetési díjat. A számítógépről meg még a pesti rokokok se hallottak. Az iskolában a pálcika meg a golyós számológép volt a legújabb divat.

Ettől ugyan még ülhettünk volna a jól fűtött, meleg szobában, ha lett volna jól fűtött, meleg szoba. De nem volt. Mármint szoba még lett volna, csak a kályhába nem volt mivel befűteni. Így aztán a férfiak az istállóba jártak melegedni, az asszonyok pedig főzés közben a tűzhely mellé. „Te meg, Józsi, eredj futkározni, mert megvesz az Isten hidege!” – mondták a gyerekek, aki meg is fogadta a jó tanácsot, és befogta a kis szánkó elé a nagy kutyát vagy a szomszéd Pistit.

Könnyű volt a hegyvidékieknek, mert őket készen várta a természetes szánkópálya. Bezzeg nekünk, ott az Alföldön, ahol már a vakondtúrás is legalább dombnak számított, saját kezűleg kellett megépítenünk a lesikló alkalmatlanságot. Hacsak... Hacsak nem voltak olyan előrelátóak az elődeik, mint mondjuk a mieink. Mint-ha tudták volna, hogy egykor szükségünk lesz a „gödrök” meredek partoldalára.

Ezek a bizonyos „gödrök” ott voltak a falu végén. Pontosan azok voltak, amit a nevük is mutat. Agyag-gödrök, ahonnan a vályogfalakhoz kibányászták az alapanyagot. Idővel egybemosódtak, és egyfajta mester-

séges tőfenékké álltak össze, ahol ha bőséges volt az égi áldás, még akár nyáron is megmaradtak a kisebb-nagyobb kacsasúztatók. Télen meg valóságos szánkóparadicsommá alakultak, némi jéggel az aljukon.

No persze nem mindenütt volt alkalmas a partoldal a lecsúszásra, de ha mi kezelésbe vettük, hamarosan azzá vált. Ahol kellett, kivájtuk, másutt földet, havat hordtunk rá, és es-ténként, mielőtt hazamentünk, megöntöztük vízzel, hogy reggelre jegesre fagyjon, s még messzebb röptse a szánkónkat.

Amikor nem volt túl kemény a tél, csak délutánként meg a téli szünetben működött a szánkópálya. Akkor is csak olyan ímmel-ámmal. Előfordult, hogy mire odaértünk, már el is olvadt a hó. Viszont emlékszem olyan téle is, amikor februárig tartott a karácsonyi vakáció. Ezt szén-szünetnek hívták, mert nem volt tűzelő, amivel befűthettek volna az osztálytermekben. Ott álltak a sarokban a hatalmas vaskályhák, és megfagyott a tetejükön a víz.

Minden hétfőn elmentünk az iskolához megnézni, kiérták-e már a kapura, hogy mikor kezdődik a tanítás. Örömmel dobáltuk a levegőbe a sapkánkat, amikor még mindig a régi táblát találtuk rajta „Szén-szünet” felirattal.

Egyik barátom gyorsan meg is kente az épület sarkát szalonnával, mert azt mondta neki a szomszéd Jani bácsi, hogy ha így tesz, elviszik a kutyák. Aztán mentünk szánkózni, és másnap reggelig reménykedtünk, hátha tényleg megteszik. De nem, azok a jóllakott falusi ebek meg se kóstolták. Az iskola még ma is ott áll az útkeresztelésben, pedig gondolkom, más diákok is kipróbálták, hátha beválik a módszer. A Jani bácsi meg azt mondta, jó volt az, csak mind a négy sarkát meg kellett volna kenni...

Nem is lett volna semmi baj, csak hát azok a fránya lábbelik elég rosszul bírták a gyűrődést. Pontosabban a beázást. Pedig akkor még igazi bőrből csinálták a bakancsot meg a csizmát, és fagyúval is jól körbekentük, mielőtt kiléptünk a házból. A fene tudja, miért, estére mégis beázott. Gy-

le a gyajjúzokni, kapca, ilyesmi. Úgy futott benne, mint aki rögtön orra akar bukni. „Jó, hát esetlen, esetlen – mondogatták –, de legalább nem fázik meg benne.”

Amíg ép, nem is. No de meg lehet azt állni, hogy ha lát az ember egy jópofa üvegcserepet, ne nézze focinak? Na ugye... Tizenegyes, lő, góól! És már lyukas is a csizma orra. Úgy folyik bele a hó, mintha szivattyúznák...

Okulva az esetből nekem nem vettek gumicsizmát. Amint esteledvén hazaballagtam a nagyapám készítette piros ülőkéjű vasszánkómmal, nagyanyám leparancsolta a lábamról a bakancsot, a tűzhely elé rakta a lenyitott sütőajtóra, és ott szárogatta reggelig. A vizes zoknikat meg a tűzhely korlátjára teregette.

Nagyon jól bevált ez a módszer, s mindaddig hibátlanul működött, míg nem egy nap – nem tudni, este vagy reggel – valahogy fölcsapódott az ajtó, és belökte a vizes lábbeliket a sütőbe. Nagyapám szerint Bibika volt a bűnös, mármint a macska, mert „ennek túl sok van megengedve mostanában”. Nyilván fázott, föluggrott a sütőajtóra, hiszen napközben ott szokott lustálkodni, míg ki nem teszik a szűrét. Az ajtó fölcsapódott, mert fölhúzta a rugó. A macska leuggrott, a bakancsok meg be. Nagyanyám reggel mit sem sejtve begyújtott.

El nem tudták képzelni, mi olyan rettentően bűdös. Tény, hogy a fagyúval kezelt sült vizes bakancsok meglehetősen penetráns illata van. És emellett még vagy két számmal összesebb is zsugorodik. „Hát ez vargát rántott!” – mondta apám, amikor meglátta, és a fejét vakargatta, hogy miből vegyen nekem új cipőt.

Ez idő tájt nálunk is csak a konyhában fűtöttek. A kétaknás kokszkályha hidegen ásitozott, és a régi szép meleg napokról álmodozott a szobában. A tűzhely alatt tisztára sűrölt téglák sorakoztak – ki-ki megválaszthatta a magáét – az esti melegítésre várva.

A lefekvésnek külön rítusa volt. Vacsora után nagyanyám fölrakta a téglákat a tűzhely tetejére, és jól aláduzzantott, hogy szinte kipirult a platni. Amikor már valamennyi fölmelegedett, becsavarta őket egy-egy ruhába, és betette a dunna alá. Kinyitották a szoba ajtaját, hogy bemenjen a meleg, aztán elhangzott az esti parancsszó: „Vetkőzni, ágyba!” Micsoda földöntúli érzés volt, amint bekaporodtunk a dunna alá, s hideg talpukat a meleg téglára raktuk! Szinte süttött, olyan forró volt. A dunna fölött a leheletünk meg szinte látszott a hideg szobában.

Lassan, minden fölmelegített centimétert külön kiélvezve toltuk a lábunkkal a meleg téglát végig a hűvös lepedőn, míg ki nem hűlt az is, egészen az ágy végéig. És őriztük a meleget a vastag, puha dunna alatt reggelig.

„Holnap a Samu Jóska bátyád fölmege Pestre – mondta apám a dunna alól. – Azt mondja, a Telekin olcsón lehet kapni bakancsot. Hoz neked is.” A dunna alatt elárad a téglamelege, és másnap este talán már lesz új bakancsom is. Újra mehetek szánkózni a barátaimmal. Lám, milyen kevés kell a boldogsághoz, míg az embernek a földön járnak a vágyai...

Ima a betörőért

Döbbsenten hallottam szüleimtől, hogy szülőfalumban az ökumenikus imahéten valaki kihaszánálta, hogy a hívek a templomban együtt vesznek részt az istentiszteleten, és az egyik autóból kipakolta az akkumulátort. Szörnyülködtem azon, milyen gonosz, önző világban élünk, később azonban nemcsak a kárvallót ért, hanem a bűnelkövetőért is imádkoztam.

Néhány nappal később nálunk, fővárosi gyülekezetemben is hasonló eset történt. Amikor az ökumenikus alkalom után katolikus lelkész-társam visszasiatett a plébániára, teljesen feldúlva találta. Jelentős kár érte az egyházközséget, ami jogos felháborodásra készíthet minden be-

csületes, jó érzésű embert. – A másnap reggeli misén az atya a betörőért mondta az imát.

Elgondolkodom. A „szegény” autófeltörő és betörő nem is tudja, mit vont magára tetteivel! A bűncselekménnyel ugyanis – névtelenül is – felhívta magára a hívők figyelmét, akik azután érte is imádkoztak. Azért szólt az ima, hogy Isten mutatkozzon be neki, és változtassa meg úgy az életét, hogy ne tudjon komoly hit és ennek megfelelő életvitel nélkül élni. Ha netán az illetőnek mindez a fülébe jut, vegye csak bátran „fenyegetésnek”, hiszen akit egyszer Isten gondajra bízta, az nehezen menekül a megtérés elől...

■ HULEJ ENIKŐ

FOTO: LUKACS GABI

HETI ÚTRAVALÓ

Ma, ha az ő hangját halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket. (Zsid 3,15)

Hatvanad hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi Isten írott, hirdetett és testté lett igéjének a sorsát tárják elénk, hogy a lelki süketségből eljuthassunk az ige meghallására. „Isten sokszor és sokféleképpen szól az atyákhöz a próféták által, ezekben az utolsó időkben pedig az ő Fia által szól hozzánk.” (Zsid 1,1,2; LK) Meg ne vessük őt! A magvető példázata Isten országának a titkáról szól, és arra figyelmeztet, hogy nem lehet felelőtlenül hallgatni és olvasni az igét. „A mag az Isten igéje. Akiknél az útfélre esett, azok meghallották az igét, de azután jön az ördög, és kiragadja szívükből, hogy ne higgyenek, és ne üdvözüljenek.” (Lk 8,11–12) „Figyeljük meg az ördög taktikáját: csak a hívőket támadja. Ha aztán odáig tudta vinni, hogy valaki kételkedik Isten igéjében, a játszmát megnyerte. De a kinek igéje, hite és Szentlelke van, ahhoz nincs köze” – vallja Luther. „A kinek van füle a hallásra, hallja!” (Lk 8,8) „Mert Isten igéje élő és ható (...), és megítéli a szív gondolatait és szándékait.” (Zsid 4,12) Íme, a keresztény bibliakritika: nem én kritizálom a Szentírást, hanem hagyom, hogy az ige kritizáljon engem! „Szívleljétek meg mindazokat az igéket, amelyekkel ma intelk beneteket...” „Mert nem üres beszéd az számotokra, hanem életet jelent nektek.” (5Móz 32,46.47) Mózes Isten nevében lépett fel, és Áron a szószólója volt. „A fáraó szíve azonban kemény maradt, és nem hallgatott rájuk...” (2Móz 7,13) Az Úr Jézus is kemény szívetek talált Názáretben; megbotránkoztak benne, és elutasították a testté lett Igét! „Csodálkozott is hitetlenségükön.” (Mk 6,6) Akiknek a szívük jó földnek bizonyul, azokban sokszoros termést hoz az ige: „Mert minden fát a gyümölcséről lehet megismerni.” Aki nemcsak hallja, de meg is cselekszi Jézus beszédeit, az „hasonló ahhoz a házépítő emberhez, aki leásott, mélyre hatolt, és a kősziklára alapozott” (Lk 6,44.48). „Én csak az Úr építke, / Nem saját érdememre”, valljuk Lutherrel! Jézusban Jeruzsálemben sem hittek, noha kérte a népet: „Amíg nálatok van a világosság, higgyetek a világosságban, hogy a világosság fiait legyetek!” (Jn 12,36) „Az embereket gyávaságuk zárja ki az üdvösségből s az, hogy többet jelent számukra, ha hozzájuk hasonló dicsóítják őket, mint ha Isten tenné ezt.” (Lásd Biblia magyarázó jegyzetekkel, 1278. o.) S én „kiáltok a magasságos Istenhez, ő mellem áll mindenkor” (GyLK 712). A *Máté evangéliumának* 13. részében olvasható hét példabeszéd mind így kezdődik: „Hasonló a mennyek országa...” A mustármag s a kovász azt szemlélteti, hogy a növekedést Isten adja; nem emberi munka eredménye Isten országa, mely Jézusban közöttünk van. Ászáfot idézi Jézus, beteljesítve így Isten szavát: „Példázatokra nyitom meg számat, és a világ kezdeté óta rejtett dolgokat jelentek ki.” (Mt 13,35) Ő az Isten országának kijelentett titka, az örök Ige. „Van örök kincsünk, becsebb / Nincs nála földön, égen. (...) Ez örök égi ajándék / Az Isten szent igéje. (...) S nincs, aki el ne nyerhetné / E kincset: szent igédet.” (EÉ 286)

■ GARAI ANDRÁS

EVÉL&LEVÉL

Rendszerváltozás?

Egldondolva olvasom az országos hetilapunk utóbbi számaiban megjelent, idevágó cikkeket, de talán helyesebb, ha azt írom: elszomorodva. Egyrészt azért, mert új politikai fogalmat, történelmi kategóriát akarunk bevezetni a teológiába. Vegyük észre, hogy ez fából vaskarika! Másrészt egyháztörténelemre tartozó részletkérdéseket „vitatunk meg nyíltan”, s ezzel elveszünk az újságban a helyet attól az evangéliumi üzenettől, amely reánk bízott.

Tudom, hogy a világi sajtóban a baj, a botrány a „hír”, mert azt ke-

resik az olvasók. Az ilyen „hír” egyházi újságot nem vezethet, mert jaj a botránkoztatónak! (...*jobb annak, ha malomkővet kötnek a nyakába...* – Mt 18,6) Jellemzően a mostani vita ekképpen érkezett el hozzám – még jó, hogy megkérdezték, mert így meg tudtam magyarázni! –: „Már a mi püspökeink is egymás ellen cikkeznek?” (Az illető összetévesztette *Fabiny Tibor* egyetemi tanárt *Fabiny Tamás* püspökünkkel.) Ne az újságolvasót kritizáljuk, hanem vegyük tudomásul, és örüljünk annak, hogy új ol-

vasók is olvassák az újságot, akik nem ismerik egyháztörténetünket, és vannak egytalentumos olvasók is, akik az érthető evangéliumot keresik, mert az élteti őket.

Egyházunkban mindent lehet és szabad megbeszélni a *megfelelő helyen*. Ez a vita megindult a *Keresztyén Igazság* és a *Lelkipásztor* című újságban, továbbá folyt lelkeszi munkaközösségi üléseken, de nem fejeződött be. A vélemények elbeszéltek egymás mellett, vagy csak az egyik vagy másik nézet szempontjait vizsgálták, ráadásul az összesítés elmaradt. Foly-

jon továbbra is szakmai berkekben és a teológián, *de ne a vita, hanem a közös útkeresés!* Majd az eredményt hozza csak a hetilapunk.

A vitázók nem veszik figyelembe a missziói parancsot: „*Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet...*” (Mt 18,19a) Itt Jézus nem beszél arról, hogy csak az „igazságos” társadalmi rendben vagy kereszténybarát környezetben szóljon az ige. Sőt Pál apostol örült a hangzó igének akkor is, ha nem tiszta forrásból hangzott (Fil 1,18). Megállapíthatjuk például szakmai alaposággal,

hogy az *Evangélikus Élet* vagy a *Lelkipásztor* egysíkú teológiát képviselt, de ne felejtjük el, hogy „Isten Szentlelke a görbe sorokra is egyenesen ír”, vagyis megelevenítette a „szürke” mondanivalót, s ezért várták az emberek az újság megérkezését.

Ha ma nem kérjük el a Szentlelke áldását, akkor hiába színesedik újságunk, fogyni fog az olvasók száma. Különösen ha a keresztény központi üzenet helyett ilyen lényegtelen kérdésekről írunk, ami csak egyházunk megosztásához vezet.

MISSURA TIBOR (*Budapest*)

Az Ordass Lajos Baráti Kör igazi arca

Frenkl Róbertnek az Evangélikus Élet február 1-jei számában *Ordass Lajosról* írt cikkével kapcsolatban szeretnék néhány észrevételt tenni.

A szerzőnek arra a kérdésére, hogy „miért nem jön át a mai egyházi életen Ordass Lajos személyisége és műve, miért marad távol a mai nemzedéktől”, azt a választ adom, hogy azért nem, mert elsősorban az egyház törvényes vezetői, köztük az országos felügyelő, ennek érdekében nem sokat tettek. Elsősorban az ő lehetőségük és kötelességük lett volna Ordass püspök személyének teljes körű rehabilitációját keresztülvinni. *Káldy* püspök gyűlölködő magatartása Ordass irányában – amely feltehetőleg törvénytelen, bitorlott hatalmának az elfedésére irányult – sajnos sok esetben visszahangra talált. Igaz, hogy Ordass halála után hivatalos részről sok nyilatkozat is elhangzott, és határozat is született az ő rektifikálása érdekében, de ezeket – mint számosan megállapították – aligha lehetett az ő teljes körű, jogi rehabilitációjának tekinteni.

Köszönöm dr. Boleratzky Lóránd reflexióit. Őszinte hívei közé tartozom. Írása – cikkemmel együtt –, úgy gondolom, jelentős hozzájárulás ahhoz, hogy Ordass Lajos személyisége és műve élővé váljon a 21. század egyházában.

Ezért sem engedek a csábításnak, hogy néhány, inkább szubjektív kérdést vitassak, csupán egy pontosítást eszközölök. Nem illetem képtelen vád-

Erre csak óriási késekedés után, 1995. október 3-án került sor, de akkor is csaknem meghíúsult, mert volt, aki vitatta a déli kerület bíróságának illetékességét azon az alapon, hogy Ordass-t a bányai egyházkerület választotta meg püspökké. Végül is a kerületi törvényszék megállapította, hogy Ordass-t kell tekinteni megválasztásától számítva haláláig, azaz 1978-ig a Déli Egyházkerület egyedüli törvényes püspökének. Az ítéletnek még az a szépség-hibája is megvolt, hogy – a déli kerület képviselőjének kérésére – az indoklásába nem került be azoknak a kerületi presbitereknek a neve, akik felelősnek tekintendők az állami totális hatalom többrendbeli jogsértő határozatának a tudomásulvételéért. Sajnos a rehabilitációt sem a püspök, sem özvegye nem érte meg. Az eljárást özvegye indította el, holott a törvénytelenséget okozó egyházi szervnek hivatalból kellett volna végrehajtania.

Abban igaza van Frenkl Róbertnek, hogy társadalmi síkon tekintve az ügyet a mai fiatalságot kevés-

sé érdeklik a múltbeli események, melyeket csak elmondásból ismer, ha egyáltalán ismer. További okként nyilván az idő múlását lehet felhozni: a püspök számos barátja, ismerőse meghalt már, s ennyi idő eltelté elmossa a legnagyobb ember emlékét is – vagy legalábbis elhomályosítja.

Hadd mondjam még el budahegyvidéki evangélikus templomunk felavatásával kapcsolatban azt a szomorú emlékeket, hogy egyedül a református lelkésznek jutott eszébe, hogy megemlítsse: ez a Tartsay Vilmos utcai imaház jogutódja, ahová a püspök vasárnaponként szorgalmasan járt.

Azután jött a hideg zuhany: a képtelen vád az Ordass Lajos Baráti Kör címére, tudniillik hogy az alapítói „megpróbálták – nincsen erre jobb szó – kisajátítani a püspök örökségét. Ők dönthetik el, ki lehet a kör tagja. Nyilvánvaló a törekvés: a múlt rendszerben is tisztán maradtak, az »igazak« jöhetnek; akiknek a tevékenysége megkérdőjelezhető, azok nem nyerhetnek felvételt.” Igaza van a cikk írójának, mert az alap-

dal az Ordass-kört, egyházpolitikai álláspontot fogalmaztam meg az alapítással kapcsolatban, amelynek következményei máig hatnak. Egyébként pozitíven értékeltem a kör működését.

Hiányérzetem lényegét a ki nem beszélt dolgok képezik. Csak a példa kedvéért: hogyan látjuk ma Ordass püspök azon döntését, hogy nem kívánt élni a külföldre távozás lehetőségével, inkább a börtönt választotta? Vagy mennyiben

egyedül az állami akarat, mennyiben az egyházon belüli erők vezettek a püspök második eltávolításához?

Különösen fontos lenne az iskolaügy megvitatása. Magam politikailag és szakmailag is mindig a püspök álláspontját osztottam. De akkor is, a rendszerváltozáskor is több neves lelkész nem tartotta prioritásnak az iskolaügyet. Voltak, akik kollégiumok, a nevelés színtereinek az alapí-

szabály 10. § c pontja értelmében „rendes tagok azok, akik az alapszabályban kitűzött célokkal egyetértenek, és akiket két tag ajánlása alapján az elnökség felvesz, és azt a közgyűlés jóváhagyja”.

Nagyon csodálkozom, hogy az alapszabálynak ez a rendelkezése megalapozni képes a „kirekesztés” tényét. Ez ugyanis az egyesületeknél általában elfogadott rendelkezés. Aligha lehet az egyesület rovására írni azt, hogy tagságát olyan személyekből építi fel, akik az egyesület célkitűzéseit szíven-lélekkel képviselik. Talán azoknak a belépését kellett volna megkönnyíteni, akik Ordass bátor helytállását kritizálják?

A kör másodlagos célja: az egyház megújulásáért, autonómiájáért való küzdelem. Ennek kapcsán a kör behatóan foglalkozott a zsinat tevékenységével, de attól sem riadt vissza, hogy az országos felügyelőt a *Sport a szexben – szex a sportban* című könyvben megjelent cikkéért elmarasztalja.

A baráti kör iránt mutatkozó érdeklődést az is mutatja, hogy mind-

járt kezdetben körülbelül százötven tagot számlált. Ordass özvegye hozzájárulásával a kör kiadhatta a püspök tíz könyvét, illetve fordítását, ezenfelül mintegy húsz egyházi vonatkozású munkát oly módon, hogy a könyvkiadáshoz egyetlen fillér támogatást nem kapott. Az egyház vezetői közül mindössze *Vajta Vilmos* előadására jöttek el az érdeklődők. Ordassal kapcsolatban a hivatalos egyház mindössze egyetlen, imádkozással kapcsolatos könyvet adott ki. A püspök életéről megjelent könyveket a kör tagjai írták; *Terray László* munkája *Nem tehetted mást* címmel négy nyelven látott napvilágot, *Fabiny Tibor* számtalan angol és magyar nyelvű tanulmányt írt, e sorok írójának az *Aki mindvégig állhatatos maradt – Ordass Lajos, a mártírsorsú evangélikus püspök* című munkája a püspök születésének centenáriuma került az olvasók kezébe, a közeljövőben pedig *Böröcz Enikő* hatalmas Ordass-könyve fog megjelenni.

DR. BOLERATZKY LÓRÁND (*Budapest*)

Nem is szólva arról, hogy ma az egyház elnök-püspöke az Ordass-kör egyik alapító, prominens személyisége. Mégis, szinte skizofrén módon olykor úgy látszik, mintha a kör még mindig a korábbi kritikusk, a közérthetőség kedvéért mondjuk így: ellenzéki magatartást tanúsítaná.

Van tehát mit kibeszélni.

FRENKL RÓBERT

Rendhagyó kisajátítás

Két héttel ezelőtt *Frenkl Róbert* azal a kérdéssel foglalkozott az *Evangélikus Élet* hasábjain, *Ordass* című írásában (február 1., 13. o.), hogy „miért nem jön át a mai egyházi életen Ordass Lajos személyisége és műve, miért marad távol a mai nemzedéktől”. S azon a magyarázaton túl, hogy „a fiatalok többségét nem érdeklik a múltbeli történések”, fejtegetését azzal a meghökkentő válasszal zárta, hogy az ok az Ordass Lajos Baráti Kör alapítóinak gondolkodásában keresendő, akik „egyébként tiszteletre méltó tevékenységük mellett (...) megpróbálták kisajátítani a püspök örökségét”. Az alapítók gondolkodását pedig még azért is nehezítette, hogy a két megnevezett „civilen” s néhány lelkészen kívül „nem volt olyan alapító, akiket a püspök ismert volna”.

Miután az alapítók száma és megszólása tekintetében *Frenkl Róbert* elárulta tájékoztatatlanságát, először erről szeretném felvilágosítani. Az Ordass Lajos Baráti Körnek (OLBK)

huszonegy alapító tagja volt, ebből hét nem lelkész, négy idősebb, három fiatalabb, ám a három fiatalból ketőnek bizonyosan volt kapcsolata Ordass püspökkel. A tizennégy lelkészből nyolcat jól ismert névadó püspökünk. A többi hatból négy, akik lelkészcsaládból származtak, nagyon jól tudták, mire vállalkoznak, amikor aláírták a kör alapítólevelét.

S bár *Frenkl Róbert* szerint „a kör tevékenységéről persze csak jó mondható el”, azért ezzel a „kisajátítással” mégiscsak súlyos vád illeti az OLBK-t, amelynek tagjai célul tűzték ki Ordass püspök „szellemi örökségének ápolását, az egyházzal és a magyar nemzettel kapcsolatos irányító mutató szolgálatának ébrentartását” (részlet a belépési nyilatkozatból).

A cikkben szereplő „kisajátítás” húsz éve alatt kiadtunk összesen harminchat művet, egyik-másikat két, illetve három kiadásban, összesen 68 ezer példányban. Közöttük a püspök hét művét, négy fordítását, a Terray-féle életrajzot (ötezer pél-

dány!), *Scholz László*, *Botta István*, *Kapi püspök*, *Dóka Zoltán* munkáit, *Boleratzky Lóránd* egyházjogi műveit. Mi ebben a kisajátítás? Csak az utóbbi tíz évben 8625 példányt könyvet adtunk ajándékba lelkészi hivataloknak, teológusoknak, iskolai és más könyvtáraknak, határon túli magyar gyülekezeteknek, s az ajándék könyvek értéke – nyomdai és nem „fogyasztói” áron – kétfélmillió-százharmincöt ezer forint! Természetes, hogy az éves közgyűlésünkre csak a kör tagjait hívtuk, de az évi először hat, majd két-négy előadást meghirdettük az *Evangélikus Életben* is. Az elhangzott előadások megjelentek a *Keresztyén Igazságban*, a húsz év alatt mintegy háromezer-öt száz oldalon. Kisajátítás ez? Nem sokkal inkább a megismert örökség terjesztése?!

Hadd kérdezzem meg: nem lehetséges az, hogy a „fogadó oldalon” volt/van valami megmagyarázhatatlan – vagy nagyon is megmagyarázható – „étvágytalanság”, tudatos vagy

tását javasolták, az iskolákat nem tartották feltétlenül szükségesnek az egyház számára.

Boleratzky dr. írásából az is kiderül, hogy még a rehabilitáció sincs teljesen kibeszélve. Ő a jogi vonulatot írja le. Vélem, a rehabilitáció összetett folyamat. Magam főleg országos felügyelői beiktatásomkor, 1989-ben foglalkoztam az akkori problematikával. Ezt is ki kellene beszélni.

tudat alatti elzárkózás?! Példákat sorolhatnék: lelkészt, aki megtiltotta gyülekezete iratterjesztőjének, hogy OLBK-könyveket áruljon, vagy egy másikat, aki új gyülekezetbe kerülve azonnal mérsékelte a *Keresztyén Igazság* példányszámát. 2008 őszén körülbelül nyolcvan előfizető esetében szüntettük be a folyóirat küldését hat-nyolc évi előfizetési díj be nem fizetése miatt. Írjam meg, hogy ebből a nyolcvanból mennyi a lelkész testvér? Nem írom meg!

Soha nem vallottuk magunkat „tiszán maradtaknak” vagy „igazaknak”, még akkor sem, amikor a kötelező teológia idején hol egyikünk, hol másunk „céltablájává” lett előjáróinknak. Azt azonban talán szabad aggodva megkérdeznünk: mikor oldódik a középkorú és a fiatalabb kollégák – beljük ivódott – félelme, görce az Ordassal kapcsolatos „érdemi vizsgálódástól”? Hol van már a „kirázlak a Luther-kabátból” dörgelembe vagy a későbbi „hozzászólni lehet, de beleszólni nem” figyelmezte-

tése?! Vagy talán még nincs elég messze? S hogyan épít jövőt az, akit egyszerűen nem érdekel a múlt vagy a közelmúlt terhes-gyönyörűséges öröksége?!

Nem kétséges, hogy *Frenkl Róbert* felügyelői szolgálata idején egyházunk rendezhetett volna tanulmányi konferenciát Ordass püspök örökségéről. Például kitűzhetne volna a püspök tevékenységét a lelkészi munkaközösségek témájaként.

Az OLBK-nak ma is akad évente egy-két új tagja, akiket szívesen felvesszünk két alapító tag ajánlására. Úgy tűnik, feladatunk is van bőven!

ID. ZÁSZKALICZKY PÁL *nyugalmozott lelkész, az Ordass Lajos Baráti Kör titkára*

Lapzártakor érkezett meg id. Zászkaliczky Pál reflexiója. Köszönöm a tájékoztatást. Úgy vélem, sajtóosan erősíti meg mondanivalómat.

F. R.

HIRDETÉS

Gyülekezet és ifjúság – Előadás az evangélikus stratégiáról

Szeretettel meghívjuk az evangélikus stratégiáról folytatott előadás-sorozat második alkalmára, amelynek vendégei *Gáncs Péter* evangélikus püspök és *Smidéliusz Gábor*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Ifjúsági és Gyermekbizottságának elnöke lesznek. Házigazda: *dr. Szabó Lajos*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Tanszékének professzora. Az alkalom időpontja és helyszíne: február 18., szerda 17.30, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (Rózsavölgyi köz 3.) 10-es terme.

HIRDETÉS

Nyitott templomajtó Bálint-napon!

Minden kedves párt – felekezeti hovatartozásuktól függetlenül – szeretettel hívunk a Deák téri evangélikus templomba (Budapest V., Deák tér 4.) február 14-én 16-tól 19 óráig, hogy lelkipásztori áldásban részesüljenek. Ennek keretében 17 órai kezdettel kerül sor – a házasság hete programsorozat zárásaként – *dr. Csókay András* és *Csókayné Altay Daniella* házaspári esküjének megáldására.

Veled, Uram

A SZENT GELLÉRT KIADÓ,
A LUTHER KIADÓ ÉS
AZ EKHÓ KIADÓ
SZERETETTEL MEGHÍVJA

Egymás apostolai

DÖBRENTEY ILDIKÓ BESZÉLGETEK AZ ÚRRAL

CÍMŰ KÖNYVÉNEK BEMUTATÓJÁRA.

Magyar vagyok

A KÖTETET BEMUTATJA:
DR. SZABÓ LAJOS PROFESSZOR

Mindennapi csodák

ÉNEKKEL DICSÉR: **MACZKÓ MÁRIA**
A KÖNYVBEMUTATÓ KERETÉBEN
KERÜL SOR A KÖTETET ILLUSZTRÁLÓ
ANGYAL JÚLIA FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK A MEGNYITÓJÁRA IS.

Ünnepi lélekkel

HELYSZÍN, IDŐPONT:
PILINSZKY JÁNOS IRODALMI KÁVÉHÁZ
(1052 BUDAPEST, VÁCI U. 33.)
2009. FEBRUÁR 19. 18 ÓRÁTÓL

A gyöngesség ereje

Istentiszteleti rend • 2009. február 15.

Hatvanad vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: 2Kor 12,1–9; Ézs 55,6–11. Alapige: Mt 13,10–17. Énekek: 279., 258.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Baliczva Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Baliczva Iván; II., **Hüvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Zászkaliczky Pál; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv., összegyülekezés napja) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; du. 6. (úrv., ifjúsági) Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **VIII., Bláthy Ottó u. 10.** (Betánia Szeretetszolgálat) de. 9. Benkóczy Péter; **IX., Haller u. 19–21., I. em.** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; du. 4. (úrv., ifjúsági) Keczkó Pál; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28.** (kistemplom) de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshely, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Eszlényi Ákos; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (szuplikáció) Malik Péter; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83.** (református templom) de. 8. (szuplikáció) Malik Péter; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi (református templom)** de. fél 9. (úrv.) Lackné Puskás Sára; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelé.

Összeállította: BODA ZSUZSA

BÚCSÚZUNK AZ EVÉLET EGYKORI MUNKATÁRSÁTÓL

In memoriam dr. Bodrog Miklós

1929–2009

Személyes emlékezés életrajz helyett.

Miklós elment, nehéz múlt időben beszélni róla. Nekem kortársam, kartársam, sorstársam, bajtársam, sporttársam volt. Az elmúlt nyolc évtizedre, fordultatos eredményekben és kudarcokban bővelkedő időre emlékezem. Nem dátumokkal, adatokkal, hanem arról szólok, hogy mit jelentett számomra Miklós, hogy személyisége, sorsa miről is beszél.

Kortársam volt. A 20. század háromnegyedét hagyta maga mögött és az új évszázadból kilenc esztendő. Oly korban éltünk, amelyről csak a túlélők tudnak beszélni, amint *Radnóti Miklós* is tudta; az iratok, irattárak, jegyzőkönyvek valójában nem hitelesek, mert hiányzik belőlük az átélés élménye. Lassan-lassan elfogynak a kortársak, és maradnak a jelentések, jegyzőkönyvek, irattári anyagok. De lehet-e érvényesen feleleveníteni mindazt, ami 1926 vagy 1929 óta történt? Kortársak voltunk.

Sorstársak voltunk. Sorsát rendeltetésnek mondta. Változatos életében úgy érezte, Isten mindig új meg új feladatot ad számára. Célja az volt, amit a Szentírás így fogalmaz meg: ragyogjatok csillagként az égen! „Az életem nem az enyém, / Csillag vagyok Isten égén” – írta.

Lelkészársam volt, bármit tett is, bárhol szolgált is életében. Kartársam volt, mert lelkipásztor volt a rászorultaknak. Lelkipásztor volt tanárként tanítványainak. Szenvedők pásztorja volt, amikor pszichoterapeutaként kutatott lelkek mélyén, a páciensek tudatalattijának világában, hogy segíteni tudjon, és szabaddá tegye embertársait.

Művelt kartárs volt. Értelmiségi ember. Minden érdekelt. Számára az irodalom, a nyelvészet, a zene, a képzőművészet, minden a teológus érdeklődési körébe tartozott. Egyik könyvének ajánlásakor így szólított meg: „Kedves Sakkársam!” Balatonszárszón egy kávézóban így köszöntött: „Kedves Sakkárs, szép jó reggelt!” Ezzel figyelmeztetett, hogy a Balaton partján is két sakkpartira vár aznap.

Pontos, fegyelmezett játékos volt. Megkövetelte a fegyelmet és a figyelmet partnerétől is. A játékban nem ismert tréfát. A különben játékos tréfamester, szófaragó művész halálosan-életesen komolyan vette a játékot, mint igazi homo ludens. Tudom, hogy a játék mindig elárul valamit az ember jelleméből is. Így ismertem meg őt igazán.

Tudott alkotni, és tudott utánozni is. Egy ízben megkérdeztem tőle, tudatosan akar-e a színek művészeknek, *Rembrandtnak* a stílusához alkalmazkodni, amikor oly sokszor használja a homály és a világosság, a sötétség és a ragyogó fény kontrasztját. Bólintott, igent mondott.

Tudom, hogy élete beszámolója-hoz sok dátum, sok állomás, sok változás, eredmény és kudarc tartozott. A nekrológ felolvasása megtörtént a gyászistentisztelet keretében. Írásom más célú. Emlékezem: nemcsak időben, de térben is nagy utat tett meg Miklós a neki adatott nyolc évtized alatt: Nyíregyházától Budapestig. Volt káplán Körmenyden és szörványában, Budafokon és környékén, majd parókusként Gyul-

lán, Rákospalotán gyülekezetben szolgálhatott. Nem emlétek meg minden állomást, de Zürichről, a Jung Intézetéről és latin-amerikai korszakáról (Caracas) saját beszámolóiból tájékozódtam.

Sporttárs is volt. Mi még futbal-

loztunk káplánkorunkban kollégáinkkal együtt. Kapusként éppen olyan ügyes volt, mint ahogyan az úszást szerette: életeleme volt a víz.

Lakótársként is megismerhettem, hiszen belföldi ösztöndíjas évében (1955–56) nálunk lakott baráti alapon, sőt családtagként. Szigorú, az önkínzásig puritán életstílusú, aszkéta jellegű lakótársat ismertünk meg benne. Egyszerűségét gyermekkorának élményeivel magyarázta. Ugyanakkor gyermekszerető volt, szívesen játszott a gyerekekkel.

Nyelvtárs is volt. Játsozott a szavakkal. Mindennap új meg új szófordulatokat faragott, és nem magyarázta meg, várta, hogy megértsük...

Tanuló- és tanítótársam is volt. Szeretett tanítani, tanulva tanított és tanítva tanult. Hatalmas tudásanyagából szüntelen osztogatott hallgatóinak, barátainak.

Fordítótársam volt. Különböző nyelvekből fordított magyarra. Tudjuk, a fordítás alázat. Ismételt próbálkozott azzal, hogy hűségesen, de érthetően és igényesen fejezze ki magát. Így például többször fordította a *Zsoltárok könyvét* is, amíg végül elérte a százötven örök ének jeles költői színvonalát. *Oltár és zsoltár* című könyvét *Weöres Sándor* is nagyra becsülte: „Imhol az őskor fénye a zsoltár-könyvön elárad, / több-ezer esztendőn átsuhanó sugarak, / mind arany és csillag, még széplőtlen ragyogással, / hályogos ódon kincs, mit soha rozsdá nem ér. (...) láng, a szavak rácsán át a szívekbe merül.” (Weöres Sándor: *Bodrog Miklós zsoltár-fordításaira*) Ritka dicséret a lélektanhoz is értő költő szavaival.

Mondják, már teológuskorában héber, görög, latin versekkel kísérletezett, majd megtanult németül

BODROG MIKLÓS

Rendeltetés

Az életem nem az enyém,
Csillag vagyok Isten égén.

Ha Krisztusom fénye hat át,
Beragyogja az éjszakát.

Homokszemek aranylót
fényben – Örök Napom, Te
vársz az égen.

2007. március 8.

anyanyelvi szinten, továbbá franciául, olaszul és spanyolul is. Ebben a csokorban találjuk énekeskönyvünk tizenöt, Bodrog Miklós által írt énekében néhány fordítását is. Sajátos énekversei tömörek, szépek, értékesek, mai olvasókat és éneklőket saját nyelvükön megszólító szövegek.

A homiletika iránt is érdeklődött. Így újra meg újra megszólított leveleiben, kérdezett, tájékozódott. A lelki ébredés és ébresztő lelkész az igehirdetés időszerezését tartotta legmagasabbnak; ahogy írta: „A profétálast korunkban mai gondolkodásformában szabad csak gyakorolni.”

Korán ment nyugdíjba, de ez nem a nyugalmat, hanem a nyugtalan élet termő korszakát jelentette. Bodrog Miklós nagyobb értéke volt egyházunknak, mint sokan gondolják. Sajnálatos, hogy nem méltattuk eléggé. Nemcsak a régi latin közmondás jut eszembe, magyarul: minden új korszak új színt hoz, hanem az is igaz, hogy minden új kor új embereket terem, előtte és utána soha nem látható, sajátos „emberpéldányokat”, ahogy *Kosztolányi* írja *Halotti beszéd* című költeményében.

Sok kudarc és eredmény után földre teperte az élet, de újra meg újra felkelt, ahogy az öszövétségi bölcs írta: százszor is elesik az igaz, de mégis felkel az. Élete végén hosszú betegség gyötörte, végül ágynak dőlt, és meghalt.

Elismerés is érte, a magyar Jungszakértőnek nevezték (*Linczényi Adorján, Jánosy István* és még sok Jung-kutató). Az álmvilág területén nagyszerű felfedezésekre tett szert. Nyelvérzékére utalva ismét, szóteremtő zseninek is mondhatnám. Néhány példa: Jézus a templomban „kufártalanított”, „borzas gondolatok”, „tarka élet”, „álomtiszta kép” és így tovább.

Az álmok barlangjában hol démonokra, hol őrzőangyalokra találunk. Búvár volt, lélek-búvár. Kutatta a magasságokat és a mélységeket, az alig meghatározható rozsdás ócskaságokat is. Próbálta felfedezni és napvilágra hozni mindazt, ami lelkünk mélyén rejtetten hever. A pszichológia óceánjának mélyét járta be. Adeptus volt, a lélek tudományába beavatott.

Néha azt éreztem, a tudattalan varázsa megperzselte őt. Megpróbálta átlépni a sorompót, amelyről *Madách Az ember tragédiája* című drámájában, a 13. jelenetben ír. A Föld szelleme megszólítja a kíváncsi Ádámot, és a határra, a „sorompóra” figyelmezteti. Az élet magában és mélységében határaink is vannak, nemcsak lehetőségeink. Bodrog Miklós a határokig nyitott. Veszélyes terület.

Egy érzelmileg gazdag, érzékeny lelkű evangélikus értelmiségi távozott közülünk. Az utánunk következő nemzedéket arra kérem, ne hagyja feledésbe merülni előrement lelkészársunkat.

Amikor hozzánk érkezett, belépett az előszobába, és az ősi „Salve” szóval köszöntött: légy üdvözölve te és házad népe. Amikor elmenőben elkészült, így szólott: „Dominus vobiscum, az Úr legyen veletek!” Köszönjük mindazt az áldást, amit nálunk látogatása jelentett, és mi is így köszönünk: Dominus vobiscum, Urunk legyen veled, veletek!

■ HAFENSCHER KÁROLY (ID.)

Közösségi visszhanggyűjtő

Még tavaly karácsony előtt történt, hogy egy nagy amerikai üdítőitalgyártó cég a mindössze egyetlenegy kalória energiátartalmú termékének népszerűsítéséhez új plakátokat készített. Mindhárom a „nagyon-nagyon-nagyon magányos” egy kalória – egy kék pacni – próbál meg különböző módokon véget vetni az életének (<http://www.frederiksamuel.com/blog/2008/12/pepsi-max.html>). A legtöbben ezt a reklámfogást inkább bugyutának tartanak, a Los Angelesben élő *Christine Lu* azonban felháborodott, ugyanis környezetében már fordult elő öngyilkosság. És mint minden sérelmet szenvedett ember, megpróbált hadakozni ellene.

Christine Lu tiltakozásának színteréül a *Twitter* közösségi mikroblogrendszer (<http://www.twitter.com/>) választotta. Ez a rendszer tulajdonképpen semmi mást nem tesz lehetővé, mint hogy a felhasználók 140 karakter hosszúságú üzeneteket írjanak, melyeket aztán az ismerősök egy folyamatos listában tekinthetnek meg. Bár a mindössze SMS-nyi hosszúságú szövegeknek nem érnek fel egy rendes blogbejegyzés méretével, meglepően jól megfelelnek arra, hogy aktuálisan elvégzett feladatainkról vagy egy éppen látott érdekes dologról informáljuk a hozzánk közel állókat. Az amerikai asszony, bár nem tartozott a webes hírességek közé, akciójával elérte, hogy az italcég vezető kommunikációs menedzsere már másnap bocsánatot kérjen, és megígérje: a reklám nem jelenik meg többször.

Az eset pikantériája az, hogy a sikeres tiltakozás miatti sajtóvisszhang következtében az ominózus reklámokat sokkal többen látták, mintha senki nem tiltakozott volna a plakátok ellen. A cég reakciója pedig példaértékű volt, és hozzájárult a vállalati imázs javításához. Nem csoda, hogy a nagy cégek fokozottan figyelnek arra, hogy a hétköznapi emberek blogjaiban milyen kontextusban jelennek meg, hiszen a vásárlói

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

visszajelzések manapság már inkább ott csapódnak le, nem pedig az ügyfélszolgálatokhoz futnak be.

A <http://search.twitter.com/> oldalon tetszőleges szóra keresve egy oldalra gyűjtve lehet megjeleníteni azokat a bejegyzéseket, amelyek a megadott szót tartalmazzák. A keresésből RSS-csatorna is készíthető, így folyamatosan lehet értesülni az újabb kapcsolódó bejegyzésekről.

A *Twitter* Magyarországon egyelőre csak egy szűk közösség játékszere, de blogokból Dunát lehetne rekkeszteni. Mivel jó pár blogszolgáltató létezik, a teljes hazai blogállományban való keresésre a legjobb eszköz a *Miner* (<http://miner.hu/>), amely e cikk születésének időpontjában 217 800 blog 12 873 000 bejegyzésében teszi lehetővé a kutatást. Az eredményekből a *Miner* oldalán is készíthető RSS-csatorna, sőt a <http://turl.miner.hu/> oldalon a magyar nyelvű twitteres bejegyzések is megtekinthetők, amellyel a *Twitter* fent említett keresője is helyettesíthető.

A *Miner* másik jól működő funkciója, hogy tematika szerint is szűri az egyes blogokat, így számos különböző témakörbe fogja össze a hazai

internetes naplókat. A könyves, tudományos, marketinges, történelmi, orvoslástannal és divattal kapcsolatos blogok csoportján kívül még jó pár várja a látogatót. Január elején készült el a gasztroblogokból az önálló *Miner*-szakácskönyv (<http://gasztro.miner.hu/szakacs-konyv>), amely már több mint tízezer receptet gyűjt össze egy helyre.

E sorok írójának a *Moly* könyves közösségi oldal (<http://moly.hu/>) beindításakor volt az az elképzelése, hogy a rendszer népszerűsítését első körben kizárólag a könyves blogokat vezetőik általi szájreklámra bízta. Ehhez persze arra volt szükség, hogy értesüljön valamennyi – akár dicsérő, akár kritizáló – blogbejegyzésről, amelyben megemlítik a rendszert, és ebben a *Miner* kitűnő szolgálatot tett. A tőle független oldalakon aztán köszönetet mondott a népszerűsítésért, válaszolt a kritikákra, és örömmel fogadta az ötleteket. Az eredmény pedig: a mai napig a *Moly* közössége olyan mennyiségű munkát végez önkéntes alapon, amelyhez több fizetett alkalmazottra lenne szükség.

Egyházunk különböző szerveinél minden bizonyos sajtófigyelés is működik. De vajon nem lenne-e érdemes figyelmet fordítani a blogokra és a közösségi oldalakon végzett aktivitásra is? Néha csak azért, hogy örömet szerezzünk magunknak: „Szóval...egy hónap híján 16 éves vagyok Aszódon tanulok az Evangélikus Gimiben már majdnem 6 éve. Nemszokor mondom ezt de mégis be kell, hogy valljam: szeretem ezt a sulit” – olvasható egy blogban (a bejegyzés helyesírása ugyan nem ad okot örömről, de ettől most tekintünk el...) Elég csak néha rákeresni az evangélikus szóra...

■ NAGY BENCE

EVÉL & LEVÉL

Petróczi Éva irodalomtörténész, költő, tanár volt a vendég a kelenföldi gyülekezet szeretetvendégségén február 7-én. Még fiatal lányként fedezte fel magának a 17. századi evangélikus költőnőt, *Petróczy Kata Szidóniát*, és már felnőtt költőként vette fel tiszteletből a nevét.

Irodalmi érdekességeket felvillantó előadását a költőnő régi és új, időmértékes és rimes, rövidebb és hosszabb, bensőséges hangulatú és a tág világot megszólító saját versekkel, valamint műfordításokkal színesítette.

ITTZÉS SZILVIA (Budapest)

HIRDETÉS

Pályázat – Békéscsaba

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma pályázatot hirdet *intézményvezetői* állás betöltésére.

Meghirdetett munkahely: Békéscsabai Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, 5600 Békéscsaba, Szeberényi tér 2.

Képesítési és egyéb feltételek a Magyarországi Evangélikus Egyház közoktatási intézményeiről szóló törvénynek megfelelően: egyetemi szintű pedagógus-oklevél; legalább öt éves pedagógusi vagy egyetemi oktatói gyakorlat vagy evangélikus lelkészi végzettséget igazoló oklevél és legalább öt éves, közoktatási intézményben szerzett oktatói, hitoktatói gyakorlat; evangélikus vallás; a jelentkező öt éve megfelel az egyházközségi tagság feltételeinek; konfirmáció; lelkészi ajánlás.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb: az állás elfoglalásának ideje: július 1. A megbízás hatéves időtartamra szól. A pályázat benyújtásának határideje: február 26. A pályázat elbírálásának határideje: május 28. Juttatások a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvénynek megfelelően.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat: a legmagasabb iskolai végzettségét igazoló irat(ok) hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, lelkészi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől, lelkész esetében az illetékes püspöktől, a konfirmáció emléklap hiteles másolatát vagy a konfirmáció igazolását.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási és Iskolai Osztály, 1085 Budapest, Üllői út 24., Mihályi Zoltánné osztályvezető, tel.: 1/429-2035.

A pályázat címe: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda, Mihályi Zoltánné, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra – az intézmény megjelölésével együtt – írják rá: „Igazgatói pályázat”.

SZERETET VENDÉGSÉGRE

Mákos lepény

Hozzávalók a tésztához: 30 dkg liszt, 20 dkg Rama margarin, 1 tojássárgája, 2 evőkanál tejföl, 1 csomag vaníliás cukor, 1 csipetnyi só.

A töltelékhez: 20 dkg porcukor, 20 dkg darált mák, 5 dkg zsemlemorzsa, 4 tojás, ízlés szerint citromhéj és lekvár.

Elkészítés: A tészta alapanyagait összegyűjtjük, majd pihenni hagyjuk, amíg elkészítjük a tölteléket.

A töltelék elkészítésénél a tojásfe-

hérjét – hozzáadva a tésztához használt tojásét is – verjük kemény habbá. Adjuk hozzá a porcukrot, a tojássárgákat, majd keverjük bele a mákot, a zsemlemorzsat is és a lereszelt citromhéjat.

A tésztát osszuk két részre. Az első felét nyújtjuk ki a tepsi méretére, és tegyük bele. Kenjük meg lekvárral, majd a mákos tölteléket egyenletesen osszuk szét rajta. Az egészet fedjük be a kinyújtott másik tészta-

FOTÓ: BODA ZSUZSA

lappal. Tojássárgájával kenjük meg, és villával szurkáljuk meg. 170 Celsius-fokra előmelegített sütőben fél óra alatt sütjük készre. A tetejét ízlés szerint ízesíthetjük csokimázal vagy porcukorral.

Szeretettel meghívjuk a Luther Kiadó és a Védegyelet kiadásában megjelent Alternatív globalizáció a népekért és a Földért című könyv bemutatójára.

Vendégeink:
 Rogate R. Mshana, az Egyházak Világtanácsa Igazságosság, Béke és Teremtés munkacsoportjának programigazgatója
 Gáncs Péter evangélikus püspök
 Fülöp Sándor, a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa
 Gömböcz Elvira, a könyv fordítója és szerkesztője

2009. február 17., kedd 17 óra
Pilinszky János irodalmi kávéház (Budapest V. ker., Váci u. 33.)

Megtsztlő jelenlétére feltétlenül számítunk!

AGAPE
Az Egyházak Világtanácsának dokumentuma és kísérő tanulmányok

HIRDETÉS

Pályázat – Budapest, Rózsák tere

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma pályázatot hirdet *intézményvezetői* állás betöltésére.

Meghirdetett munkahely: A Magyarországi Evangélikus Egyház Budapesti Kollégiuma, 1074 Budapest, Rózsák tere 1.

Képesítési és egyéb feltételek a Magyarországi Evangélikus Egyház közoktatási intézményeiről szóló törvénynek megfelelően: egyetemi vagy főiskolai szintű pedagógus-oklevél; legalább öt éves pedagógusi vagy egyetemi oktatói gyakorlat vagy evangélikus lelkészi végzettséget igazoló oklevél és legalább öt éves, közoktatási intézményben szerzett oktatói, hitoktatói gyakorlat; evangélikus vallás; a pályázó öt éve megfelel az egyházközségi tagság feltételeinek; konfirmáció; lelkészi ajánlás.

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb: az állás elfoglalásának ideje: július 1. A megbízás hatéves időtartamra szól. A pályázat benyújtásának határideje: február 26. A pályázat elbírálásának határideje: május 28. Juttatások a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvénynek megfelelően.

A pályázatnak tartalmaznia kell a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását, önéletrajzát, részletes szakmai életrajzát, az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programját, szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzelését.

A pályázathoz mellékelni kell a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat: a legmagasabb iskolai végzettségét igazoló irat(ok) hiteles másolatát, érvényes erkölcsi bizonyítványt, lelkészi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől, lelkész esetében az illetékes püspöktől, a konfirmáció emléklap hiteles másolatát vagy a konfirmáció igazolását.

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási és Iskolai Osztály, 1085 Budapest, Üllői út 24., Mihályi Zoltánné osztályvezető, tel.: 1/429-2035.

A pályázat címe: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda, Mihályi Zoltánné, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra – az intézmény megjelölésével együtt – írják rá: „Igazgatói pályázat”.

HÍREK, HIRDETÉSEK

Az Evangélikus Diakóniai Testvérközösség február 18-án, szerdán 12 órakor tartja közgyűlését. Téma: helyzetértékelés – előtekintés; tisztújítás. Szeretettel várjuk a közösség tagjait az Üllői út 24. alatti székház első emeleti tárgyalóhelyiségébe.

Farsangi fúvóskoncert. Február 21-én, szombaton 16 órától a lengyel-tóti fúvósok adnak koncertet a pestszentlőrinci evangélikus templomban (Budapest XVIII. kerület, Kossuth tér 3.).

A Deák téri orgonazenés áhítatok keretében február 22-én, vasárnap 18 órakor **Nagy Péter** orgonánál, műsorának címe: *Bach mesterei és tanítványai. D. Buxtehude: e-moll ciacona; J. Pachelbel: c-moll prelúdium és fuga; J. S. Bach: Aus der Tiefe rufe ich; G. Böhm: g-moll prelúdium, fuga és postlúdium; J. S. Bach: C-dúr toccata, adagio és fuga; J. S. Bach: Wenn wir in höchsten Nöten sein; J. L. Krebs: B-A-C-H fuga.*

HIRDETÉS

A Bakonytamási Evangélikus Egyházközség presbitériuma szeretettel meghívja a február 21-én 10 órakor a gyülekezet templomában tartandó ünnepi istentiszteletre, melynek keretében **Polgárdi Sándor**, a Veszprémi Egyházmegye esperese beiktatja **Szakos Csabát**, a gyülekezet megválasztott lelkészét. Az igehirdetés szolgálatát **Ittész János** elnök-püspök végzi.

HIRDETÉS

Meghívó **dr. Szentpétery Péternek**, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) docensének habilitációs előadásaira, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karára: *A Hittani Kongregáció két dokumentuma (Dominus Iesus 2000, Válaszok 2007)* és *Dietrich Bonhoeffer und der heutige religiöse Pluralismus*. Időpont: február 13., péntek 11 óra. Helyszín: Budapest IX., Ráday u. 28., II. emelet, Kálvin terem, illetve díszterem.

Dr. Csepregi Zoltán, az EHE rektora

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 26 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 15-étől február 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>17.10 / m2 <i>Szabó Magda: Danaida (fekete-fehér magyar játékfilm, 1970) (86')</i> Danaida, Csányi Katalin szerelmét, rajongását, ragaszkodását borítja gyáva, önző, hazug környezete elébe. Első szerelme kihasználja, ezután eldobja, férje házában nem élettárs, csak minden. Egy zavaros múltú kamaszlány és Katalin tragikus körülmények között elpusztult barátnője, Nóra hatására Danaida felésszél, és összegyűjtve utolsó erejét, elfogadja a halott barátnőjétől ismert menedéket: a munkát, amely gyógyít, és egyszüllybe lendíti azt, aki végzi. A református író nő regényéből készült film főszerepét Törőcsik Mari játssza.</p>	<p>11.34 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i> 12.45 / PAX <i>Egyházzenei áhítat – Bonyhád</i> A Zákus Médiacentrum műsora 13.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Márai Sándor: Napló 1984–1989 Felolvassa: Darvas Iván 18.30 / Hír Tv <i>Zöld övezet (környezetvédelmi magazin)</i> 23.00 / m1 <i>Visszajátszás</i> Sorozat a rendszerváltásról 23.00 / Duna Tv <i>Emberek földje – Filmem Grönlandról (dán dokumentumfilm, 2006) (81')</i></p>	<p>14.35 / Kossuth rádió <i>Tér-idő</i> A Tragédia 150 éve kezdte el írni Madách Imre Az ember tragédiáját 15.15 / PAX <i>Emlékezzél meg az egész útról (dokumentumfilm) (44')</i> 15.25 / Duna Tv <i>Kilátás a Nagy-Kopaszról (magyar ismeretterjesztő film, 2002) (52')</i> A Tokaj–Bodrogzug Tájévédelmi Körzet 19.20 / PAX <i>Fény előttem, fény utánam (dokumentumfilm) (30')</i> Türmezei Erzsébet portréja 21.00 / m2 <i>Új házasság – régi átok (amerikai–kanadai film, 2008) (89')</i></p>	<p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Te benned bíztunk eleitől fogva ...”</i> A református egyház féléórás műsora 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonalok</i> Papp Kincses Emese csik-szeredai író, egyetemi tanár 15.25 / Duna Tv <i>Athos-hegyi szerzetesek (francia dokumentumfilm, 2006) (52')</i> 17.05 / PAX <i>Poézis együttes (magyar zenés film) (56')</i> 21.00 / m2 <i>Ámitás (amerikai filmdráma, 2006) (88')</i> 22.55 / Duna Tv <i>Anarchisták (magyar filmdráma, 2000) (80')</i></p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>07.35 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó) (26')</i> 11.35 / HBO <i>Üres város (amerikai filmdráma, 2007) (124')</i> 12.35 / TV2 <i>Az őrangyal (francia–holland filmdráma, 2004) (134')</i> 13.10 / Bartók rádió <i>Az MR Szimfonikus Zenekarának hangversenye</i> Händel: g-moll concerto grosso Op. 6. No. 6.; Telemann: D-dúr trombitaverseny; Bach: D-dúr szvit No. 3. 13.24 / Kossuth rádió <i>Weöres Sándor mondja el verseit</i> 18.45 / PAX <i>Maulbertsch Magyarországon (magyar ismeretterjesztő film) (40')</i></p>	<p>15.55 / Duna Tv <i>Egy házában élünk (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008) (26')</i> Hévíz 17.30 / PAX <i>Invocatio Musicalis</i> Korál- és zsolnárfeldolgozások 19.35 / Bartók rádió <i>A Magyar Fúvósötös hangversenye</i> 20.00 / M. Katolikus Rádió <i>Keresztény Közéleti Akadémia</i> A Kádár-rendszer egyházpolitikájáról 21.00 / Duna Tv <i>Nagypályások (orosz filmdráma, 2005) (118')</i> 23.40 / m1 <i>Három nővér – made in Germany (német dráma, 2006)</i></p>	<p>05.05 / m2 <i>Az Árpád-kor templomai (magyar dokumentumfilm sorozat, 1999) (12')</i> 12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében (26')</i> 13.45 / Duna Tv <i>A gyertyák csonkig égnek (magyar játékfilm, 2005) (90')</i> 18.30 / Kossuth rádió <i>Mentés másként</i> Művészeti figyelő 19.55 / Duna Tv <i>Márai Sándor (magyar dokumentumfilm, 2008) (48')</i> 20.50 / Duna Tv <i>Az emigráns – Minden másképp van (magyar–olasz játékfilm, 2006) (100')</i> 21.39 / Kossuth rádió <i>Ady Endre verseiből</i> Gábor Miklós, Mensáros László és Tomanek Nándor olvas fel archív felvételtől.</p>	<p>10.00 / Duna Tv <i>Evangélikus istentisztelet</i> Közvetítés a budapesti Deák téri templomból, igét hirdet Gáncs Péter püspök. 10.04 / Kossuth rádió <i>Metodista istentisztelet közvetítése Szekszárdról</i> Igét hirdet Kovács Zoltán lelképásztor. 10.45 / m1 <i>Biblia és irodalom (18')</i> 11.05 / m1 <i>Az ötödik evangélium (útifilm) (52')</i> 12.05 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó) (26')</i> 14.00 / Bartók rádió <i>Kritikus füllel</i> Haydn: A teremtés – oratórium 02.00 / RTL Klub <i>Oscar-gála 2009</i> Élő közvetítés a díjátadásról</p>

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ne mondd: Megfizetek a rosszért! Reménykedj az Úrban, ő megsegít téged. Péld 20,22 (Lk 6,27; Lk 8,4–8/9–15; Zsid 4,12–13; Zsolt 18,21–51) Elhamarkodottan mondtad ki ezt a mondatot. Szinte kötelez, ha kimondtad, pedig már bánod. Ne végy elégtételt magadnak, mert akkor a dolog úgy van elrendezve, ahogy a te bölcsességed diktálja. Bíz az Úrban, hogy ő lát, és kellő időben és módon igazítja helyre a dolgokat! Nagyobb az, amit ő tehet érted. Fogd vissza magad, és majd meglátod, hogy az Úr megsegít, jobban, mint kéred, vagy elgondolod a saját erőd szerint. (Ef 3,20–21)

Hétfő

Amit tesztek, jó lélekkel végezzétek úgy, mint az Úrnak, és nem úgy, mint az embereknek. Kol 3,23 (Józs 1,8; 5Móz 32,44–47; Lk 9,57–62) Egy kőműves a háztetőt javította. Amikor kész volt, azt mondta a segédjének: „Tartsd a kéményt, amíg a tulajdonos körülnéz és kifizet.” Tréfásnak tűnik ez a kis anekdota, de valljuk meg, sajnos sokszor igaz: a szemnek dolgozunk. A pillanatnak. A látszatnak. Csak a pénzért, a magunk hasznáért. Jogos, hogy keresni akarsz, de az is, hogy a másik fél jó munkát kapjon. Akkor nem lesz ez a kettő ellentétben, ha az Úrnak végzed a munkádat. Ha tudod, hogy ő lát, ha tudod, hogy ő kész segíteni. Ha szereted az Urat, és azt akarod, hogy jó munkáért őt dicsőítsék.

Kedd

Ne állj a rosszat akaró többség mellé. 2Móz 23,2 (Róm 12,2; 2Móz 7,1–13; Lk 10,1–16) Sosem a többségnek van igaza, hanem annak, aki a jó oldalon áll: az Istentől való bölcsesség oldalán. A tömeg megtéveszthet. Egyszer tesztvizsgálatot végeztek: tíz embernek meg kellett mondania az eljűk kivetített pálcikákról, hogy melyik a leghosszabb. Kilencen titokban be voltak avatva, hogy hamisan jelöljenek. Erre a tizedik, a kísérleti személy is elbizonytalanodott, és másik pálcikát mondott a leghosszabbnak, mint amelyik valójában az volt. Ezután az egyik ember rendesen a leghosszabbra szavazott. És nagyon érdekes dolog történt. Most már a be nem avatott személy is határozottan ki mert állni a véleménye mellett, és a valóban leghosszabbat nevezte meg a leghosszabbnak. – Ne hagyd magára a talán egyedül jót akaró embert; az igazságért kiállót; a segítőkészt; a jóért és hitéért bajba kerülőt! Csak te kellesz mellé, és akkor nem csügged, és nem bizonytalanodok el. Ha pedig te egyedül maradsz, hívd az Urat. Vele, ha egyedül csak ő van is melletted, többségbe kerülsz. Az ő véleménye döntő és ereje mindenható. Vele szilárdan meg tudsz állni a jóban.

Szerda

Az Úr elküldi majd angyalát előtted. 1Móz 24,7 (ApCsel 12,8; Mk 6,1–6; Lk 10,17–20) Vannak földi és mennyei eszközei az Úrnak. Angyalok, azaz küldöttek. Akik segítenek utadon. Jóságúak és odaadók. Észreveszed-e őket, és hálás vagy-e értük? Hányszor segítettek már neked bajban és gondok között! Érezted már úgy, hogy zsákutcába jutottál, hogy nincs tovább? És egyszer csak mégis ajtó nyílt előtted. Mert az Úr elküldte angyalát, ő maga jött, hogy új utat nyisson. Ha szorgalmasan figyelsz Isten szavára, te is eszköze lehetsz gondoskodó szeretetének. Angyali vagy ördögi életet élsz?

Csütörtök

Sohasem ember akaratából származott a prófécia, hanem a Szentlélektől indítatva szólaltak meg az Istentől küldött emberek. 2Pt 1,21 (5Móz 18,18; Lk 6,43–49; Lk 10,21–24) Honnan tudhatod, hogy a Biblia Isten szava? Abból, hogy a leírt sorok megelevenednek, üzenetted lesznek számodra. Mintha csak is neked írták volna őket. Általános könyvből személyes levéllel lesz. És abból, hogy megtérésre segít. Egyetlen más könyv nyomán sem lehet igazán hívővé lenni. A Biblia az élet könyve. Miért? Mert a Szentlélek van benne az igében és az igehirdetésben. Bűnbocsánatot, valódi szeretetet és igazi közösséget csak általa nyerhetsz.

Péntek

Boldog nép az, amely tud neked ujjongani, amely orcád világhosszában járhat, Uram! Zsolt 89,16 (Róm 5,2; Jn 12,34–36/37–42; Lk 10,25–37) Sokkal kevesebb az életünkben az öröm, mint a szomorúság; a meglegedettség, mint a panasz; a remény, mint a dolgok főládása. Énekeink közt is több a szomorú, mint a vidám. Pedig a bűnbánat szomorúságát a bűnbocsánat örömeinek kell fölváltania. Úrvacsoravétel előtt is bűnbánatot tartunk, de boldogan jövünk el az Úr asztalától. Nagy bajunk, hogy sokszor csak a bűneinkkel bajlódunk, de nem jutunk el a bűnből való megszabadulás felszabadító élményéhez. Csak az az ember tud ujjongó örömmel járulni az Úr elé, akit megtisztított és megvilágosított. És csak az a nép boldog, amely Istent hallgat, és az ő vezetése alatt él.

Szombat

Kétségeskedünk, de nem esünk kétségbe. Jézus halálát mindenkor testiünkben hordozzuk, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testiünkben. 2Kor 4,8.10 (Zsolt 77,10; Mt 13,31–35; Lk 10,38–42) A hívő sorsa ugyanaz, mint Uráé. Ha őt megvetik, minket is. Ha őt bántják, minket is. Ha őtöle kérnek segítséget a nagy bajban, akkor (az ő nevében) tőlünk is. Ha ő meghalt bűneinkért, nekünk is halálba kell adnunk régi énünket. És ha ő feltámadt, vele mi is új életre támadunk, majd üdvösségre jutunk... Ha Jézusé vagy, mindaz a jó és rossz a tied is lesz, amit ő átért. És ha lesznek is bajaid, nem lesznek úrrá fölötted. Nem egyedül kell elhordoznod őket.

■ SZÉLL BULCSÚ

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veg helyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302. Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

